

Saimaan Ammattikorkeakoulu
Liiketalouden yksikkö, Lappeenranta
Liiketalouden koulutusohjelma
Yritysten ja taloushallinnon juridiikka

Emmi Koskinen

INTERNET-PIRATISMI

Opinnäytetyö 2010

TIIVISTELMÄ

Emmi Koskinen

Internet-piratismi, 61 sivua, 1 liite

Saimaan ammattikorkeakoulu, Lappeenranta

Liiketalous, Liiketalouden koulutusohjelma

Yritysten ja taloushallinnon juridiikan suuntautumisvaihtoehto

Opinnäytetyö 2010

Ohjaaja: yliopettaja Marjut Heikkilä

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia Internet-piratismia sekä vertaisverkkolataamista ja -jakamista Saimaan ammattikorkeakoulun ja Etelä-Karjalan ammattiopiston opiskelijoiden keskuudessa. Opinnäytetyössä tutkittiin Internet-piratismia sääntelevää tekijänoikeuslakia sekä siihen vaikuttaneita kansainvälisiä tekijänoikeussopimuksia.

Työn teoriaosuudessa käsiteltiin Suomen tekijänoikeuslainsäädäntöä, sen historiaa, lainuudistuksia sekä lakiin vaikuttaneita kansainvälisiä tekijänoikeussopimuksia. Lisäksi tarkasteltiin Suomessa toimivia tekijänoikeusjärjestöjä ja muita tahoja, jotka ottavat kantaa piratismiin. Teoriaosuuden lopuksi määriteltiin yleisesti mitä on piratismi ja tallennepiratismi. Erityisesti tarkasteltiin Internet-piratismia ja vertaisverkkoja. Työhön sisällytettiin myös joitakin Internet-piratismiin liittyviä havainnollistavia oikeustapauksia.

Opinnäytetyön tutkimusosa toteutettiin kyselytutkimuksena keväällä 2010 ja siihen vastasi 109 Saimaan ammattikorkeakoulun ja Etelä-Karjalan ammattiopiston liiketalouden opiskelijaa. Kyselyssä erityisen kiinnostuksen kohteena olivat tiedostojen lataamisen ja jakamisen yleisyys, yleisimmin ladatut tiedostot, suosituimmat vertaisverkko-ohjelmat sekä tekijänoikeuslainsäädännön tietämys.

Tutkimusten tulosten perusteella selvisi, että etenkin luvaton tiedostojen lataaminen on hyvin yleistä eteläkarjalaisten opiskelijoiden keskuudessa. Vaikka tekijänoikeuslainsäädännön tietämystä ei tarkemmin selvitetty, niin tutkimuksen perusteella lähes kaikki tietävät tiedostojenjakamisen olevan lain vastaista. Tutkimuksen tuloksena selvisi, että useimmat opiskelijat eivät pidä Internet-piratismia varastamisena sen helppouden ja yleisyyden vuoksi.

Asiasanat: Tekijänoikeus, Internet-piratismi, vertaisverkko

Emmi Koskinen
Internet Piracy, 61 pages, 1 appendix
Saimaa University of Applied Sciences, Lappeenranta
Degree Programme in Business Administration
Specialization of Corporate and Financial Law
Bachelor's Thesis 2010
Instructor: Senior Lecturer Marjut Heikkilä

The purpose of this research was to study unauthorized downloading and uploading among the students of the Saimaa University of Applied Sciences and South Carelia Vocational College. The study contains a research on copyright law and international copyright treaties.

In the theoretical part of the study the main issue was Finnish copyright law, the history of the copyright act, law reforms and the international treaties of copyright. Additionally the Finnish copyright organizations and other associations that take a position on piracy were studied. At the end of the theoretical part terms e.g. piracy, internet piracy and peer-to-peer networks were generally determined. The theoretical part also contains some law cases about unauthorized file-sharing.

The empirical part of the project was carried out as an inquiry-based research. In spring 2010 109 students of the Saimaa University of Applied Sciences and South Carelia Vocational College answered the inquiry on their use of peer-to-peer networks. The main issues in the inquiry were the commonness of illegal downloading and uploading, the most commonly downloaded files, the most popular peer-to-peer programs and the knowledge of copyright law.

The results of the study show that the use of peer-to-peer programs and illegal downloading is very common among students in South Karelia. Although the knowledge of copyright law was not very accurately studied in the thesis, the results show that most of the students know peer-to-peer sharing and downloading being illegal. The research also revealed that most of the students do not consider internet piracy as stealing because of the commonness and easiness of downloading.

Keywords: Copyright law, Internet-piracy, Peer-to-peer network

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO.....	6
1.1 Aiheen valinta.....	7
1.2 Työn tavoitteet ja rajaus	8
1.3 Tutkimusmenetelmä	8
2 TEKIJÄNOIKEUDEN MÄÄRITTELYÄ JA TAUSTAA.....	9
2.1 Immateriaalioikeus	9
2.2 Tekijänoikeuden historiaa.....	10
2.3 Tekijänoikeuslainsäädännön kehitys Suomessa.....	11
2.4 Uudistukset vuonna 2005	12
3 KANSAINVÄLINEN TEKIJÄNOIKEUS JA TEKIJÄNOIKEUSJÄRJESTÖT.....	13
3.1 Kansainväliset tekijänoikeussopimukset.....	13
3.2 Tekijänoikeusjärjestöt.....	16
3.3 Tekijänoikeuden kyseenalaistavia tahoja.....	19
4 SUOMEN TEKIJÄNOIKEUSLAKI	21
4.1 Tekijänoikeuden kohde	21
4.2 Tekijänoikeuden sisältö	22
4.3 Taloudelliset oikeudet.....	23
4.3.1 Oikeus valmistaa teoksesta kappaleita	24
4.3.2 Oikeus saattaa teos yleisön saataviin	24
4.3.3 Jälleenmyyntikorvaus.....	25
4.4 Moraaliset oikeudet	26
4.5 Tekijänoikeuden voimassaoloaika	27
4.6 Tekijänoikeuden rajoitukset	28
4.7 Lähioikeudet.....	28
5 PIRATISMI.....	29
5.1 Tallennepiratismi	30
5.2 Internet-piratismi	31
5.2.1 Vertaisverkko	32
5.2.2 The Pirate Bay	35
6 TUTKIMUSOSA.....	37
6.1 Tutkimuksen taustaa	37
6.2 Tutkimuksen toteutus	39
6.3 Tutkimustulokset	39
6.3.1 Tiedostojen lataaminen.....	41
6.3.2 Tiedostojen jakaminen	45
6.3.3 Verkkolataamisen laittomuus ja asenteet Internet-piratismia kohtaan	46

6.3.4 Verkkolataamisen vaikutus aitojen tallenteiden hankintaan.....	50
6.4 Tutkimustulosten analysointi	52
6.5 Tutkimustulosten vertailu.....	53
7 POHDINTA.....	55
LÄHTEET	57

LIITTEET

Liite 1 Kysely Internetin vertaisverkkojen käytöstä

1 JOHDANTO

Koko 2000-luvun Internet-piratismi on puhuttanut maailmaa ja vaivannut erityisesti musiikki- ja elokuvateollisuutta. Käsite ”vertaisverkko” tuli tutuksi suurelle yleisölle 2000-luvun alussa Napsterin myötä. (Afterdawn.) Napster oli alun perin 18-vuotiaan amerikkalaisen opiskelijapojan kehittämä tiedostojenjakopalvelu. Vuonna 2000 musiikkiteollisuus haastoi Napsterin oikeuteen tekijänoikeusloukkauksista. Napster hävisi jutun ja sulki palvelunsa vuonna 2001. (Sydell 2009.) Myöhemmin Napster myytiin ja nykyään se toimii laillisena musiikkipalveluna (Kotilainen 2008). Käsitteet Internet-piratismi ja vertaisverkko määritellään tarkemmin tämän opinnäytetyön luvussa viisi.

Napsterin jälkeen on syntynyt useita uusia vertaisverkkopalveluja, jotka ovat osoittautuneet vaikeammaksi kontrolloida. Jo vuosikymmenen ajan musiikkiteollisuus ja tekijänoikeutta valvovat tahot ovat taistelleet Internet-piratismia vastaan, mutta ponnisteluista huolimatta luvaton tiedostojenjakelu tuntuu edelleen olevan hyvin yleistä. Aikaisemmin Internet-piratismia vastaan on hyökätty lähinnä lainsäädännön keinoin. Esimerkiksi Ranskassa astui vuonna 2009 voimaan laki, joka sallii tekijänoikeuksia loukkaavien henkilöiden Internet-yhteyksien sulkemisen, mikäli he eivät varoituksista huolimatta lopeta toimintaansa.

Nykyisin nettipiratismia on yritetty saada kuriin lainsäädännön lisäksi muilla keinoilla. Vuonna 2003 Apple perusti iTunes musiikkikaupan, josta voi ostaa musiikkikappaleita yhden dollarin hintaan. Monet muut ovat ottaneet tästä esimerkiksi. Vuonna 2007 Nokia esitteli Comes With Music -palvelunsa, jossa tiettyjen puhelimien ostaja saa vuoden ajan ladata rajattomasti musiikkia verkosta. Osa Internet-operaattoreista myös myy musiikkipalvelua osana laajakaistaa. Yksi suurta suosiota saavuttanut laillinen musiikkipalvelu on ruotsalainen mainosrahoitteinen Spotify, jonka käyttäjät voivat kuunnella musiikkia ilmaiseksi ohjelmalla, mutta eivät voi ladata sitä koneelleen. (How to sink pirates 2009.)

Viimeisen vuosikymmenen ajan Internet-piratismi on ollut ajankohtainen aihe ympäri maailmaa. Toiset ovat sitä vastaan, mutta yhä enemmän on myös niitä, jotka löytävät monia syitä puolustaa piratismia. Verkkopiratismi on ilmiönä vielä

sen verran uusi, että Suomessa sitä ei ole vielä kovin paljon tutkittu. Tässä opinnäytetyössä pyrin tarkastelemaan Internet-piratismia yleisesti ottamatta kantaa siihen, onko se oikein vai väärin. Internet-piratismia koskevat säännökset löytyvät pääasiallisesti tekijänoikeuslaista, joten Suomen tekijänoikeuslain esittely tulee olemaan osa opinnäytetyötäni. Esittelen myös Suomen tekijänoikeuteen vaikuttavat kansainväliset sopimukset sekä tekijänoikeutta valvovat tahot. Tutkimuksen empiirisessä osuudessa pyrin selvittämään Internet-piratismiin yleisyyttä eteläkarjalaisten opiskelijoiden keskuudessa sekä heidän asenteitaan Internet-piratismia kohtaan.

1.1 Aiheen valinta

Opinnäytetyöni käsittelee Internet-piratismia. Sen lisäksi, että ilmiö on mielenkiintoinen ja ajankohtainen, se on hyvin kiinnostava myös tekijänoikeudellisesta näkökulmasta. Asian yhteydessä on syytä pohtia esimerkiksi sitä, voivatko vertaisverkko-ohjelmistojen luojat tai ylläpitäjät olla vastuussa ohjelmistojen käyttäjien tekijänoikeusrikkomuksista vai ovatko he kenties avunantajia rikokseen? Entäpä mikä vastuu on tiedostojen lataajalla tai jakajalla? Eri puolilla maailmaa on haastettu oikeuteen ja tuomittu tuntuviin korvauksiin luvattomasti tiedostoja jakaneita henkilöitä. Myös sivustojen taustalla olevia henkilöitä on yritetty saada vastuuseen teoistaan, ja joitain vertaisverkkosivustoja on suljettu.

Tekijänoikeuslakia on päivitetty vastaamaan paremmin kehittyneen teknologian mukanaan tuomiin haasteisiin. Suomessa päivitys tehtiin vuonna 2005. Kaikista näistä ponnisteluista huolimatta Internet-piratismiin suosio ei tunnu hiipuvan. Uusia vertaisverkko-ohjelmia kehitellään jatkuvasti ja vanhoja parannellaan. Tämän päivän nuoret ovat tottuneet ilmaiseen musiikkiin eivätkä välttämättä edes miellä tiedostojen lataamista laittomaksi teoksi. Nuori, joka ei lataa musiikkia ja elokuviaan vertaisverkoista, on pikemminkin poikkeus kuin sääntö. Tämä ristiriita antoi minulle kipinän tehdä opinnäytetyöni Internet-piratismista.

1.2 Työn tavoitteet ja rajaus

Työni tavoitteena on selvittää, mitä on piratismi ja ennen kaikkea mitä on Internet-piratismi. Pysin selvittämään, kuinka yleistä luvaton tiedostojenjako on ja miksi se on niin yleistä. Työssäni määrittelen, mitä tarkoittaa vertaisverkko, ja esittelen lyhyesti yleisimmät vertaisverkko-ohjelmat. Tavoitteena on lisäksi havainnollistaa asiaa oikeustapauksien avulla. Internet-piratismiin määrittelyä varten esittelen teoriaosuudessa Suomen tekijänoikeuslain sekä kansainväliset tekijänoikeussopimukset. Esittelen myös lyhyesti Suomessa toimivat tekijänoikeusjärjestöt sekä muut piratismiin kantaaottavat tahot. Työni empiirisen osuuden tavoitteena on selvittää, kuinka yleistä luvaton tiedostojen lataaminen on eteläkarjalaisten opiskelijoiden keskuudessa. Pysin myös selvittämään hieman heidän tekijänoikeustietouttaan sekä asenteitaan Internet-piratismia kohtaan.

1.3 Tutkimusmenetelmä

Tutkimuksen empiiristä osaa varten tulen tekemään tutkimuksen Internet-piratismiin yleisyydestä nuorten keskuudessa. Kiinnostuksen kohteena ovat suosituimmat vertaisverkkosovellukset, yleisimmin ladatut tiedostot, käsitykset toiminnan laittomuudesta ja rangaistuksista, tiedostojen lataamisen vaikutus aitojen tallenteiden ostoon sekä sukupuolittaiset erot vertaisverkkojen käytössä. Tutkimus tehdään kyselytutkimuksena kohdejoukolle. Kohdejoukoksi on valittu luokkaryhmiä Etelä-Karjalan ammattiopiston palvelualan koulusta liiketalouden yksiköstä sekä Saimaan ammattikorkeakoulun liiketalouden yksiköstä. Kyselyssä on yhteensä 15 monivalintakysymystä, joista kolmeen pyydetään myös perusteluja sanallisesti. Kysely toteutetaan luentojen yhteydessä, jolloin vastaukset saadaan välittömästi ja niitä saadaan riittävästi.

2 TEKIJÄNOIKEUDEN MÄÄRITTELYÄ JA TAUSTAA

Tässä luvussa määritellään lyhyesti mitä on immateriaalioikeus, sekä selvitetään tekijänoikeuden historiaa ja sen kehitystä Suomessa.

2.1 Immateriaalioikeus

Henkilöllä, joka on kirjoittanut kirjan, säveltänyt sinfonian tai maalannut muotokuvan, on oikeus määrätä aikaansaannoksestaan tai luomuksestaan. Tätä oikeutta kutsutaan tekijänoikeudeksi. Henkilöllä, joka on tehnyt uuden keksinnön, on oikeus saada siihen patentti. Tavaroiden valmistajalla tai myyjällä on oikeus saada tuotteisiinsa oma tavaramerkki, joka erottaa tuotteet kilpailijoiden tuotteista. Yrittäjällä on oikeus saada yritykselleen oma erityinen nimi, toiminimi, joka erottaa yrityksen muista yrityksistä. Nämä kaikki ovat esimerkkejä immateriaalioikeuksista. Immateriaalioikeudet ovat yksinoikeuksia, joiden avulla voidaan turvata henkisen työn taloudellinen hyödyntäminen. Immateriaalioikeudet jaetaan yleensä kahteen pääalueeseen, tekijänoikeuksiin ja teollisoikeuksiin. (Haarmann 2006, 1 - 3.)

Tekijänoikeus liittyy luovaan työhön ja syntyy automaattisesti heti, kun teos, esimerkiksi sävelmä tai maalaus on syntynyt tai kirja kirjoitettu. Teknologian kehitys on laajentanut tekijänoikeuden myös teknologia-aloille. Tekijänoikeus voidaan jakaa kahteen pääalueeseen. Varsinainen tekijänoikeus tarkoittaa kirjailijan, kuvataiteilijan, säveltäjän, tietokoneohjelman luoja ja muiden vastaavien teosten tekijöiden oikeutta määrätä omasta teoskynnyksen ylittäneestä luomuksestaan. Lähioikeuksilla tarkoitetaan esittävän taiteilijan, äänitallenteen tuottajan, kuvatallenteen tuottajan, radio- ja televisioyrityksen, luettelon ja tietokannan valmistajan sekä valokuvaajan ja uutistoimiston oikeuksia. (Haarmann 2006; Haarmann & Mansala 2007, 16.)

Teollisoikeudet ovat tyypiltään usein teknisiä ja edellyttävät yleensä rekisteröintiä. Teollisoikeuksia ovat mm. patenttioikeus, hyödyllisyysmallioikeus, mallioikeus, tavaramerkkioikeus ja toiminimioikeus. Yritysmaailmassa teollisoikeuksilla

voi olla suurikin merkitys toimintaan, strategiaan ja kehitykseen. Esimerkkinä voidaan ajatella, että ilman tavaramerkkioikeutta kuka tahansa pystyisi myymään Lacosten krokotiili-logolla varustettuja pikee-paitoja. Kopioiden tekeminen ei edellytä tuotesuunnittelua tai tuotekehittelyä ja niistä aiheutuvia kustannuksia. (Haarmann & Mansala 2007, 16 - 20.)

Internet-piratismiin liittyvät säännökset löytyvät pääasiallisesti tekijänoikeuslaista, joten tässä työssäni keskityn lähinnä tähän immateriaalioikeuden osa-alueeseen.

2.2 Tekijänoikeuden historiaa

Tekijänoikeuden varhaisia muotoja voidaan löytää jo antiikin Roomasta, mutta nykyaikaisen tekijänoikeuden juuret kytkeytyvät kuitenkin 1400-luvulle kirjapainon keksimiseen. Kirjapainotaidon keksiminen mullisti täysin kirjojen kopiaamisen, sillä käsin tapahtuneesta jäljentämisestä siirryttiin massatuotantoon. Tekijänoikeudensuojan tarve kasvoi ja siksi kirjanpainajien tai kustantajien oli saatava toiminnalleen privilege. Privilegi tarkoitti tavallisesti hallitsijan myöntämää oikeutta kirjan painamiseen tai levittämiseen tietyllä alueella. Kirjanpainajan privilegin saamisen edellytykseksi muodostui vähitellen kirjoittajan luvan saaminen teoksen julkaisuun ja luvan antamisesta tekijä sai korvauksen. Tässä on nähtävissä askel kohti nykyaikaista tekijänoikeutta. (Haarmann 2005, 2 - 3; LYHTY 2009a.)

1700-luvulla Englannissa kustannustoimen privilegistä kehittyi vähitellen yksinoikeus teoksen monistamiseen eli "copyright". Ensimmäisenä tekijänoikeuslakina koko maailmassa pidetään yleisesti kuningatar Annan lakia "An Act for the Encouragement of Learning" vuodelta 1710. Se antoi kirjailijalle yksinoikeuden teokseensa. Amerikan Yhdysvaltojen tekijänoikeusnormisto rakennettiin Englannista omaksuttujen periaatteiden varaan 1700-luvun lopussa. USA:n tekijänoikeuden lähtökohtana oli tuolloin yhteiskunnan etu. (Haarmann 2005, 4 - 5.)

2.3 Tekijänoikeuslainsäädännön kehitys Suomessa

Suomessa tekijänoikeudesta säädettiin ensimmäisen kerran vuoden 1829 painoasetuksessa eli asetuksessa sensuurista ja kirjakaupasta. Sen mukaan kirjan tekijällä ja kääntäjällä oli oikeus julkaista ja myydä teos. Sama oikeus oli heidän perillisillään 25 vuoden ajan tekijän tai kääntäjän kuoleman jälkeen. Vuoden 1865 paino-asetuksessa suoja-aika vahvistettiin 50 vuodeksi. Tällöin puhuttiin tekijän kirjallisesta omistusoikeudesta. Suoja koski kirjojen lisäksi näytelmien julkista esittämistä sekä eräitä kuvallisia tuotteita, kuten muun muassa Suomessa painettuja karttoja ja nuotteja sekä kaikenlaisia kuvia. (Haarmann 2005, 7.)

Vuonna 1880 voimaan tuli asetus kirjailijan ja taitelijan oikeudesta työnsä tuotteisiin. Tällöin haluttiin korostaa, että tekijänoikeus poikkeaa monessa suhteessa esineisiin kohdistuvasta omistusoikeudesta. Asetus koski kirjallisia tuotteita, suullisia esityksiä, sävellysteoksia, käännöksiä, taideteoksia sekä piirustuksia ja kuvauksia. Suoja-aika oli tuolloin tekijän elinikä ja 50 vuotta sen jälkeen. Vuoden 1927 laki tekijänoikeudesta henkisiin tuotteisiin kirjoitettiin vastaamaan Bernin yleissopimusta. Uuden lain myötä vahvistui etenkin sävellysteosten oikeussuoja. Samana vuonna annettiin myös erillinen laki oikeudesta valokuvaan. (mt. 7 - 8.)

Voimassa oleva tekijänoikeuslakimme on vuodelta 1961. Aikaisemmin sen nimi oli laki tekijänoikeudesta kirjallisiin ja taiteellisiin teoksiin. Samalta vuodelta oli myös laki oikeudesta valokuvaan. Nämä lait valmisteltiin pohjoismaisena yhteistyönä. Uutuuksia laeissa olivat ennen muuta niin sanotut lähioikeudet eli esittävien taiteilijoiden ja äänitteiden valmistajien oikeudet sekä radio- ja televisiolähetysten suoja. Valokuvia koskeva laki kumottiin vuonna 1995 ja sen säännökset sijoitettiin tekijänoikeuslakiin. (mt. 8 - 9.)

1970-luvulta lähtien tekijänoikeuslakiimme on tehty teknologian kehittymisen myötä monia muutoksia ja lisäyksiä. Siksi aluksi suhteellisen yksinkertaisesta laista on tullut hyvin monimutkainen, vaikeasti omaksuttava kokonaisuus. Alkujaan neljän Pohjoismaan, Suomen, Ruotsin, Norjan ja Tanskan lähes yhdenmu-

kaiset lait poikkeavat nykyään joiltain osin huomattavastikin toisistaan. Tekijänoikeuslakien uudistaminen ei ole tapahtunut kaikissa Pohjoismaissa samanaikaisesti tai samansisältöisesti, vaikka yhdenmukaisia ratkaisuja on pyrittykin tekemään. (Haarmann 2005. 9.)

2.4 Uudistukset vuonna 2005

Tuorein tekijänoikeuslainmuutos tehtiin vuonna 2005. Laki saattoi kansallisesti voimaan Euroopan parlamentin ja neuvoston vuonna 2001 antaman Tietoyhteiskuntadirektiivin. Uudistukset koskivat lähinnä tekijänoikeuksia Internet-ympäristössä, verkkokaupassa ja digitaalitekniikkaa käytettäessä. (LYHTY 2009b.)

Lakiuudistus sisälsi joitakin kuluttajan kannalta tärkeitä muutoksia, kuten sen, että yksityiselle kopioinnille asetettiin laillisen lähteen vaatimus. Tämä tarkoittaa, että kuluttajan valmistaessa itselleen kopion yksityiseen käyttöön hänen tulee varmistaa, että kopiolähteenä on laillinen teoskappale. Tämä uudistus tekee siis kielletyksi piraattitiedostojen imuroinnin Internetin vertaisverkoista. (TTVK 2005.)

Uudistuksen myötä Internet-piraattien laittomasta jakelusta voidaan nykyään tuomita tekijänoikeusrikkomuksen sijasta myös tekijänoikeusrikoksesta ilman ansiotarkoitustakin, mikäli toiminta aiheuttaa huomattavaa haittaa oikeudenhaltijalle. Tämän uudistuksen myötä poliisin piraattijakelun tutkintamahdollisuudet paranivat, koska rikkomusten osalta poliisilla on pienemmät tutkintavaltuudet kuin rikosten osalta. Nyt poliisilla on mahdollisuus vakavissa tapauksissa tehdä esimerkiksi kotietsintöjä. Rangaistus tekijänoikeusrikoksesta on joko sakko tai enintään kaksi vuotta vankeutta. (mt.)

Uudessa laissa kiellettiin lisäksi äänitteessä mahdollisesti olevan kopiosuojauksen purkaminen. Purkaminen on kiellettyä, vaikka äänite tulisi yksityiseen käyttöön. Sen sijaan suojauksen voi purkaa saadakseen CD-levyn kuultavaksi tai DVD-levyn nähtäväksi. Tämä tarkoittaa, että tallenteen laillisesti hankkinut tai haltuunsa saanut saa kiertää siinä olevan teknisen suojauksen teoksen saami-

seksi kuultaville tai nähtävillä, jollei käytettävissä oleva toistolaitte muuten toista tallennetta. Direktiivin asettamien velvollisuuksien lisäksi lakiuudistukseen sisältyi kansallinen ratkaisu piraattituotteiden maahantuonnin kaikkinaisesta kieltämisestä. Tämä tarkoittaa, että piraattituotteiden maahantuonti myös omaa käyttöä varten kiellettiin. (LYHTY 2009b.)

3 KANSAINVÄLINEN TEKIJÄNOIKEUS JA TEKIJÄNOIKEUSJÄRJESTÖT

Suomen kansalliseen tekijänoikeuslainsäädäntöön ovat vaikuttaneet olennaisesti monet tekijänoikeuden kansainväliset sopimukset, joista tärkeimmät on esitelty tässä luvussa. Tekijänoikeuden kotimaista ja usein myös kansainvälistä kehitystä seuraavat, ja niiden toteutumista valvovat Suomessa tekijänoikeusjärjestöt sekä Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskus eli TTVK, jotka esitellään tarkemmin kappaleessa 3.2. Suomessa toimii myös tahoja, jotka kyseenalaistavat tekijänoikeuden ja keskittyvät toiminnassaan muun muassa yksityisyyden suojan, sekä sananvapauden puolustamiseen. Näitä tahoja ovat Piraattiliitto sekä Piraattipuolue.

3.1 Kansainväliset tekijänoikeussopimukset

Varsin pian tekijänoikeuksien yleistyttyä nähtiin aiheelliseksi antaa teoksille suojaa muuallakin kuin niiden kotimaassa. Aluksi turvaututtiin bilateraalisiin eli kahden osapuolen välisiin tekijänoikeussopimuksiin. Pian kuitenkin selvisi, että toimivuuden kannalta olisi saatava aikaan monikansallisia yleissopimuksia. (Haarmann 2005, 26.)

Tekijänoikeuden yleissopimusten tarkoituksena on luoda järjestelmä, joka takaa sen, että tekijät saavat suojaa muissakin maissa kuin kotimaassaan. Sopimuksilla pyrittiin takaamaan vähimmäissuoja sekä samanlainen kohtelu muista maista oleville tekijöille kuin omille kansalaisille. (mt. 26.)

Suomessa tekijänoikeudelliset yleissopimukset eivät ole välittömästi voimassa olevaa oikeutta, vaan edellytyksenä on valtion erityinen lainsäädäntöakti, jolla

sopimuksen määräykset saatetaan sovellettavaksi. Tämä voi tapahtua joko sää-
tämällä määräyksistä laissa tai harmonisoimalla säännökset yleissopimusta
vastaavaksi. Tämän vuoksi tuomioistuimemme soveltavat tuomioissaan oman
maamme tekijänoikeuslainsäädäntöä, eivätkä yleissopimuksen artikloja. (Haar-
mann 2005. 27.)

Alla olevat sopimukset ovat kansainvälisiä tekijänoikeuksia koskevia sopimuk-
sia, joihin kaikkiin Suomi on liittynyt. Sopimusten voimaantulon myötä Suomen
tekijänoikeuslakiin on tehty tarvittavat muutokset, jotka koskevat muiden maiden
kansalaisten tekijänoikeuksia. Vastaavasti Suomen kansalaiset saavat sopi-
musten takaaman suojan muissa sopimuksen jäsenmaissa. (mt.)

Bernin yleissopimus on tekijänoikeuden keskeisin kansainvälinen sopimus.
Kirjallisten ja taiteellisten teosten suojaamista koskeva Bernin yleissopimus al-
lekirjoitettiin vuonna 1886. Sopimuksen pääperiaatteina ovat kansallinen kohte-
lu ja vähimmäissuoja. Lisäksi Bernin sopimuksessa on omaksuttu tärkeä muo-
tovaatimusten kieltämisen periaate, eli tekijänoikeussuojan saamiseksi ei saa
asettaa mitään muotovaatimuksia, kuten esimerkiksi rekisteröintiä. Suomi liittyi
sopimukseen vuonna 1928. (Haarmann 2005, 27 - 28.)

Kansallisen kohtelun periaate tarkoittaa, että toisesta sopimusvaltiosta peräisin
oleville teoksille on myönnettävä sama suoja kuin omien kansalaisten teoksille.
Jos jonkin maan tekijänoikeussuoja on korkeatasoinen, sen on annettava sama
suoja myös toisesta, matalamman suojan takaavasta sopimusvaltiosta peräisin
olevalle tekijälle. Poikkeuksena tästä ovat suoja-ajat, joita ei tarvitse antaa pi-
demmäksi aikaa kuin alkuperämaassa on säädetty. (mt. 28.)

Vähimmäissuojan periaate merkitsee sitä, että jokaisen sopimukseen liittyvän
maan on annettava muille sopimukseen liittyneiden maiden kansalaisille sopi-
mustekstin mukainen tekijänoikeuden vähimmäissuoja. Käytännössä tämä tar-
koittaa sitä, että kaikkien sopimukseen liittyvien valtioiden oman tekijänoikeus-
lainsäädännön on vastattava vähintään yleissopimuksessa asetettuja vaatimuk-
sia. Sopimusta on tarkistettu keskimäärin joka kahdeskymmenes vuosi, mutta
sen muuttaminen nykyaikaa vastaavaksi on yksimielisyyden vaatimusten vuoksi

ongelmallinen. Tämän vuoksi on päädytty erityisiin WIPO-sopimukseen, joihin ovat voineet liittyä ne valtiot, jotka haluavat kehittää tekijänoikeuttaan eteenpäin. Toisaalta ongelmana on nähty myös se, että Bernin yleissopimuksen vähimmäisvaatimukset ovat monille kehitysmailla liiallisia ja ne ovat siksi joutuneet jättäytymään sopimuksen ulkopuolelle. Bernin yleissopimuksen hallinnosta huolehtii YK:n alainen Maailman henkisen omaisuuden järjestö, World Intellectual Property Organisation (WIPO). (Haarmann 2005. 28 - 30.)

Yleismaailmallinen tekijänoikeussopimus on UNESCON hallinnoima vuonna 1952 syntynyt sopimus, johon Suomi liittyi vuonna 1963. Samoin kuin Bernin sopimus, myös yleismaailmallinen tekijänoikeussopimus perustuu kansallisen kohtelun ja vähimmäissuojan periaatteisiin, mutta vähimmäissuojavaatimukset ovat vähäisemmät kuin Bernin sopimuksessa. Yleismaailmallisen tekijänoikeussopimuksen tavoitteena olikin saada aikaan sellainen sopimus, joka sopisi kaikille, myös vähemmän kehittyneille valtioille. Yleismaailmallisen tekijänoikeussopimuksen merkitys jäänyt hyvin vähäiseksi, kun USA, Kiina ja Venäjä liittyivät Bernin yleissopimukseen ja TRIPS-sopimukset tulivat voimaan. (Haarmann 2005, 30 - 31.) TRIPS-sopimuksista tarkemmin jäljempänä.

Myös lähioikeuksien suoja on järjestelty kansainvälisillä sopimuksilla. **Rooman yleissopimus** on vuonna 1961 solmittu sopimus, joka on tarkoitettu esittävien taiteilijoiden, äänitteiden valmistajien sekä radio- ja televisiolähetysten oikeuksien perussopimukseksi. Suomi liittyi sopimukseen vuonna 1983. Sopimuksessa veloitetaan antamaan kansallinen kohtelu ja määritetään vähimmäisoikeudet. (Opetusministeriö 2010d.)

Geneven äänitesopimus solmittiin vuonna 1971 äänitteiden valmistajien suojaamiseksi. Äänitesopimuksen tavoitteena on vastustaa piratismia eli äänitteiden, kuvataallenteiden, kirjojen ja muiden kopiointia. Valmistajaa suojataan ilman hänen suostumustaan tapahtuvalta jäljennösten tekemiseltä, maahantuonnilta ja yleisön saataviin saattamiselta. (Haarmann 2005, 32.)

Tekijänoikeuden kansainvälistä sopimusjärjestelmää täydennettiin vuonna 1996 allekirjoitetulla **WIPO:n tekijänoikeussopimuksella** sekä **WIPO:n esitys- ja**

äänitesopimuksella. Uusilla sopimuksilla pyrittiin vastaamaan teknologian kehityksen mukanaan tuomiin vaatimuksiin. Sopimusten ydinalueena ovat tietoyhteiskunnan tekijänoikeusongelmat. Sopimuksilla selvennettiin ja täydennettiin tietoverkoissa tapahtuvaan välittämiseen liittyviä oikeuksia. Suomessa nämä uudet määräykset hyväksyttiin vuonna 2005 tietoyhteiskuntadirektiivin implementoinnin yhteydessä. (Haarmann 2005, 32 – 33.)

TRIPS-sopimus (Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights) on vuoden 1993 Uruguay'n GATT-kierroksella syntynyt immateriaalioikeuksia koskeva kansainvälinen sopimus. Kierroksen päätösasiakirja allekirjoitettiin vuonna 1994 ja samalla perustettiin GATT-sopimuksen tilalle Maailman kauppajärjestö, WTO (World Trade Organisation). TRIPS-sopimus tuli voimaan vuonna 1995. Myös Suomesta tuli TRIPS-sopimuksen jäsenvaltio. (Haarmann 2005, 34.)

TRIPS-sopimuksella vahvistetaan kauppapoliittisen merkityksen vuoksi muiden immateriaalioikeuksien ohella myös tekijänoikeuksia. Sopimus rakentuu kansallisen kohtelun sekä suosituimmuuskohtelun varaan. Suosituimmuuskohtelu tarkoittaa, että WTO-maan on annettava toiselle WTO-maan kansalaiselle kaikki ne edut, jotka se myöntää jonkin kolmannen WTO-maan kansalaisille. (mt. 35.)

EU:n tekijänoikeusdirektiivit liittyvät kiinteästi Suomen kansallisen tekijänoikeuslainsäädännön kehittämiseen. Tekijänoikeutta normittavia direktiivejä on annettu tähän mennessä seitsemän: tietokoneohjelmadirektiivi, vuokraus- ja lainausdirektiivi, satelliitti- ja kaapelidirektiivi, suoja-aikadirektiivi, tietokantadirektiivi, tietoyhteiskunnan tekijänoikeusdirektiivi ja kuvataiteen jälleenmyyntikorvauksia koskeva direktiivi. (Opetusministeriö 2010c.)

3.2 Tekijänoikeusjärjestöt

Tekijänoikeuslain nojalla tekijälle syntyvät oikeudet merkitsevät oikeudenhaltijalle mahdollisuutta määrätä teoksen käytöstä ja käytön ehdoista. Tekijänoikeudet voidaan kuitenkin luovuttaa kokonaan tai osittain. Oikeudenhaltija voi esimer-

kiksi myöntää palkkioita tai rojaltia vastaan käyttöluvan eli lisenssin teoksen kappaleen valmistamiseen. (Opetusministeriö 2010a.)

Aina ei ole kuitenkaan tarkoituksenmukaista sopia jokaisesta teoksen käytöstä erikseen. Tämän vuoksi oikeudenhaltijat ovat perustaneet tekijänoikeusjärjestöjä valvomaan etujaan ja myöntämään käyttöluvia. Tekijänoikeusjärjestöt valvovat luovan työn tekijöille syntyviä tekijänoikeuksia tekijöiden puolesta, myöntävät teosten käyttöluvia, perivät korvauksia ja tilittävät korvaukset tekijöille. Toiminta pohjautuu oikeuksien haltijoiden antamiin valtakirjoihin tai sopimukseen, joilla oikeuksien haltijat siirtävät oikeuksiaan järjestöjen hallinnoitavaksi ja valvottavaksi. Näin ollen saadakseen korvauksia tekijän on rekisteröidyttävä järjestöjen asiakkaaksi. (mt.)

Tekijänoikeusjärjestöt seuraavat tekijänoikeuslain kotimaista ja usein myös kansainvälistä kehitystä ja tarjoavat jäsenistölleen tekijänoikeudellista neuvontaa. Teosten käyttäjien näkökulmasta järjestöt helpottavat ja yksinkertaistavat oikeuksien hankintaa sekä korvauksien maksamista kotimaisille ja ulkomaisille oikeudenhaltijoille. (mt.) Suomessa toimii kuusi tekijänoikeusjärjestöä sekä yleisesti tekijänoikeuksien toteutumista valvova Tekijänoikeuden tiedotus ja valvontakeskus, TTVK.

Tuotos ry sopii audiovisuaalisten (av)-tallenteiden käytöstä tuottajien puolesta silloin, kun tallennekohtainen sopiminen on epätarkoituksenmukaista tai vaikeaa. Tuotos neuvottelee teosten käyttöehdot, kerää korvaukset ja tilittää ne tuottajille. Yhdistys sopii tuottajien puolesta elokuva- ja av-teosten opetuskäytöstä ja tv-ohjelmien edelleen lähetyksestä. (Tuotos.)

Vuonna 1998 perustettu Tuotos ry valvoo tuottajien etuja sekä tarjoaa neuvontaa av-aineiston käyttäjille ja tuottajille. Lisäksi tekijänoikeuksien tiedotus ja valvontakeskuksen jäsenenä Tuotos on mukana tekijänoikeusloukkauksien vastaisessa työssä. (mt.)

Gramex ry on esittävien taitelijoiden ja äänitteiden tuottajien tekijänoikeusyhdistys, joka edustaa noin 40 000 esittävää taiteilijaa ja äänitteiden tuottajaa sekä

palvelee noin 28 000 musiikkia käyttävää yritystä ja yhteisöä. Gramex ry on perustettu vuonna 1967. (Gramex.)

Gramex valvoo ja edistää äänitteillä esiintyvien taiteilijoiden ja äänitteiden tuottajien tekijänoikeuslaissa säädettyjä oikeuksia sekä kerää heille tämän lain mukaisia korvauksia. Lisäksi Gramex hallinnoi muun muassa cd-levyjen ja musiikkivideoiden korvauksia. (mt.)

Kopiosto on vuonna 1978 perustettu tekijöiden, kustantajien ja esittävien taiteilijoiden yhteinen tekijänoikeusjärjestö. Kopiosto myöntää teosten käyttöluvia ja tilittää korvaukset teosten tekijöille. Järjestöllä on 44 jäsenjärjestöä, jotka toimivat kulttuurin ja viestinnän eri alueilla. (Kopiosto.)

Teosto ry on vuonna 1928 perustettu säveltäjien, sanoittajien, sovittajien ja musiikin kustantajien tekijänoikeusjärjestö. Teosto toimii yhdyslenkinä musiikin tekijöiden ja käyttäjien välillä. Järjestön tarkoituksena on huolehtia, että musiikin käyttäjät saavat helposti luvat musiikin käyttöön ja että tekijät saavat korvaukset teostensa esittämisestä sekä tallentamisesta. Teosto edustaa noin 20 000 kotimaista ja noin kahta miljoonaa ulkomaista musiikin tekijää ja kustantajaa. (Teosto 2009a.)

Teosto tekee yhteistyötä luovan työn tekijöiden ja yrittäjien Lyhty-projektissa sekä osallistuu piratismiin vastaiseen työhön Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskuksen kautta. Lisäksi Teosto on kansainvälisen tekijänoikeusjärjestöjen yhteistyöelimen CISAC:in (International Federation of Societies of Authors and Composers) jäsen. (Teosto 2009b.)

Kuvasto ry on vuonna 1987 perustettu visuaalisen alan taiteilijoiden tekijänoikeusyhdistys. Sen tarkoituksena on valvoa ja edistää visuaalisen alan taiteilijoiden oikeuksia, antaa tekijänoikeudellista neuvontaa sekä edistää visuaalisen taiteen tekemisen edellytyksiä. (Kuvasto 2009a.)

Kuvasto edustaa noin 1700 kotimaista oikeudenhaltijaa ja kansainvälisten sisarjärjestöjen kanssa solmittujen sopimusten nojalla noin 50 00 ulkomaista taiteili-

jaa. Edustamilleen taiteilijoille Kuvasto perii tekijänoikeuslainsäädäntöön perustuvia korvauksia, kuten toisintamiskorvauksia, näyttelykorvauksia, korvauksia esittämisestä TV-ohjelmassa sekä tallentamiskorvauksia ja julkisen esittämisen korvauksia. (Kuvasto 2009a.)

Kuvasto toimii yhteistyössä kansainvälisten tekijänoikeusjärjestöjen kuten CAC:in ja EVA:n (European Visual Artists) kanssa ja tätä kautta saa uusinta tietoa muun muassa tekijänoikeuslainsäädännön, sopimusten ja hallinnoinnin kehityksestä. (mt.)

Sanasto ry on vuonna 2005 perustettu valtakunnallinen kirjailijoiden ja kääntäjien tekijänoikeusjärjestö. Sen tarkoituksena on edistää, valvoa ja hallinnoida tekijänoikeuslakiin perustuvia oikeuksia. Sanasto valvoo yhdessä jäsenjärjestöjensä kanssa kirjallisuuden alan tekijöiden oikeuksia ja etuja sekä tarjoaa palveluja niille, jotka haluavat käyttää kirjallisuuden alaan kuuluvaa teosta. Sanasto edustaa jäsenjärjestöjensä kautta noin 3000 tekijää. (Sanasto.)

Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskus ry eli TTVK on rekisteröity yhdistys, joka tiedottaa ja kouluttaa tekijänoikeudellisista asioista. TTVK julkaisee tekijänoikeudellista tiedotusaineistoa ja tiedottaa ajankohtaisista asioista. Koulutuksia järjestetään usein muun muassa oppilaitoksissa. (TTVK 2010g.)

Tiedottamisen ja kouluttamisen lisäksi TTVK:n tehtävänä on valvoa jäsentensä oikeuksia. TTVK edustaa valtakirjoin koti- ja ulkomaisia oikeudenhaltijoita musiikki-, elokuva- ja pelialalla. Valvontatyötä tehdään yhteistyössä viranomaisten kanssa niin fyysisillä markkinoilla kuin Internetissäkin. (mt.)

3.3 Tekijänoikeuden kyseenalaistavia tahoja

Piraattiliitto on syntynyt osana kansainvälisen piraattiliikettä, joka lähti liikkeelle Ruotsista Piratbyrånin ja The Pirate Bayn vauhdittamana. Liitto puolustaa kansalaisten vapautta käyttää, jalostaa ja jakaa kulttuuria ja tietoa. Piraattiliiton tavoitteena on saada radikaaleja muutoksia tekijänoikeuslakiin. Kaikki ei-

kaupallinen kopiointi tulisi sallia ja kaupallisenkin käytön tekijänoikeuden keston laskea nykyisistä jopa 70 vuodesta esimerkiksi viiteen vuoteen. (Piraattiliitto.)

Piraattiliitto vastustaa kaikentyypistä isovelii-yhteiskuntaa sekä kansalaisten yksityisyyden suojan heikentämistä. Liitto vastustaa myös patenteja, koska liiton mukaan ne estävät kehitystä ja hukkaavat inhimillisiä resursseja, kuten aikaa ja rahaa, kieltäessään yksinkertaistenkin keksintöjen käytön. (mt.)

Piraattiliiton tavoitteena on mahdollisimman laajasti valistaa ja jakaa tietoa ihmisille liiton näkemyksistä ja tavoitteista. Tulevaisuuden tavoitteena on rekisteröityä yhdistykseksi, edellyttäen että tarpeeksi paljon ihmisiä aktivoituu asian puolesta. (mt.)

Piraattipuolue on vuonna 2008 perustettu suomalainen poliittinen puolue, joka keskittyy erityisesti yksityisyyden suojan, viestintäsalaisuuden ja sananvapauden turvaamiseen. Puolue toimii osana kansainvälistä piraattiliikettä, jonka johdosta piraattipuolueita on jo yli kolmessakymmenessä maassa. (Piraattipuolue 2009a.)

Piraattipuolue ajaa tekijänoikeus- ja patenttijärjestelmien lieventämistä, sananvapauden ja yksityisyyden suojan turvaamista ja edistykellisempää tietoyhteiskuntapolitiikkaa. Tavoitteena on teosten epäkaupallisen kopioinnin, levittämisen ja muun käytön vapauttaminen sekä tekijänoikeussuojan lyhentäminen 5-10 vuoteen julkaisuhetkestä. Piraattipuolue vaatii valtiolta ja Euroopan unionilta lisää avoimuutta lainvalmisteluissaan ja päätöksenteossaan. Piraattipuolueen tulevaisuuden tavoitteena on osallistua vuoden 2011 eduskuntavaaleihin. (Piraattipuolue 2009b.)

Piraattinuoret on vuonna 2009 perustettu piraattipuolueen nuorisojärjestö. Piraattinuorten tarkoitus on edistää nuorten kasvua aktiivisiksi kansalaisiksi. Lähtökohtana toimii Piraattipuolueen arvomaailma. (Piraattinuoret.)

4 SUOMEN TEKIJÄNOIKEUSLAKI

Tässä luvussa esitellään Suomen tekijänoikeuslaki: mikä on tekijänoikeuden kohde ja sen sisältö. Tekijänoikeus jaetaan yleensä taloudellisiin ja moraalisiin oikeuksiin sekä lähioikeuksiin. Lisäksi luvussa esitellään lyhyesti tekijänoikeuden voimassaolo sekä tekijänoikeuden rajoitukset.

4.1 Tekijänoikeuden kohde

Tekijänoikeuden kohteena voi olla mikä tahansa kirjallinen tai taiteellinen teos. Kirjallisia teoksia ovat kaunokirjallinen tai selittävä kirjallinen teos tai muu kirjallinen tai suullinen esitys (Tekijänoikeuslaki 1§). Kaunokirjallisia teoksia ovat esimerkiksi romaanit, novellit ja runot. Selittäviin kirjallisiin teoksiin luetaan esimerkiksi lehtiartikkelit, oppikirjat, mietinnöt, muistiot, raportit, ilmoitukset sekä mainokset. (Haarmann 2005, 69.)

Taiteellisia teoksia ovat esimerkiksi sävellyks- tai näyttämöteos, elokuva, valokuva tai muu kuvataiteen teos. Tekijänoikeussuojaa saavat myös rakennustaiteen tuote, taidekäsityön ja taideteollisuuden tuote sekä tietokoneohjelmat ja kartat. (Tekijänoikeuslaki 1 §.) Tekijänoikeus on immateriaalioikeus, jota ei tarvitse hakea eikä rekisteröidä, vaan tekijä saa sen automaattisesti teoksen syntymisen myötä (Suojanen, Savolainen & Vanhanen 2008, 285). Tekijänoikeus voi olla myös kahdella tai useammalla henkilöllä yhteisesti, jos he ovat luoneet teoksen yhdessä (Tekijänoikeuslaki 6 §).

Edellytyksenä suojan saamiselle on, että teos ylittää niin sanotun teoskynnyksen. Teoksen tulee siis olla itsenäinen ja omaperäinen, jollaista kukaan muu ei ole aikaisemmin tehnyt. Itsenäisyyden ja omaperäisyyden vaatimusta ei nimenomaisesti aseteta laissa, mutta lakitekstin tarkoittaman suojan on katsottu tarkoittavan vain tällaisia itsenäisiä ja omaperäisiä teoksia. Käytännössä teoskynnyksen ylittäminen vaihtelee teostyypeittäin. Esimerkiksi kirjallisten teosten kohdalla kynnyks ylittyy suhteellisen helposti, kun taas taidekäsityön ja taideteol-

lisuuden tuotteiden teoskynnys on korkealla. (Haarmann & Mansala 2007, 45-47.)

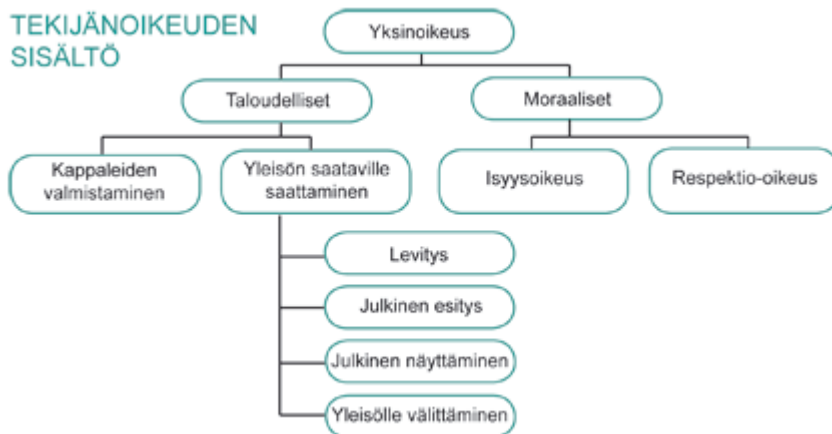
Helsingin HO:1995:5651

A:n valmistama koru ei ylittänyt teostasoa, koska korun esikuvana oli muinaislöydön jäljitelmä, eikä A:n koru poikennut esikuvastaan niin paljon, että se olisi ollut itsenäinen ja omaperäinen tekijänoikeudellisesti suojattava teos. Hovioikeus perusteli päätöstään myös sillä, että esitöiden mukaan taideteollisuuden kohdalla teoskynnys on asetettu melko korkealle. (IPR University Center: HO:1995:5651)

Tekijänoikeuslain suoja ei koske keksintöjä eikä teosten pelkkiä ideoita. Suoja ei myöskään ulotu kirjallisten tai taiteellisten teosten kohdalla niiden sisältöön, teemaan, motiiveihin, tietokoneen taustalla oleviin algoritmeihin tai muuhun sellaiseen. Myöskään tv:n ohjelmaformaattit, esimerkiksi moneen maahan levinneet visailut, kuten Haluatko miljonääriksi, eivät yleensä voi saada tekijänoikeussuojaa. (Haarmann 2006, 43.) Vaikka ohjelma voi nauttia tekijänoikeudellista suojaa, ohjelman ideaa tai rakennetta ei pääsääntöisesti suojata. Ohjelmaformaattien lisensseistä käydään kauppaa kuitenkin paljon ympäri maailmaa, koska lisenssi sisältää paljon sellaisia asioita, joita ohjelmaa katsomalla ei voi saada tietoonsa. (Korpela 2006.) Lisäksi tekijänoikeuslain 9§:ssä luetellaan vapaat teokset, joita tekijänoikeuslaki ei koske. Näitä ovat esimerkiksi lait ja asetukset sekä monet viranomaisten tai muiden julkisten toimielimien antamat kirjalliset asiakirjat (Tekijänoikeuslaki 9§).

4.2 Tekijänoikeuden sisältö

Tekijänoikeus sisältää yksinoikeuden määrätä teoksen käytöstä. Tekijänoikeus koostuu kahdenlaisista oikeuksista, taloudellisista oikeuksista ja moraalisisista oikeuksista (Kuva 1).

Kuva 1 Tekijänoikeuden sisältö (Satakunnan ammattikorkeakoulu.)

Taloudellisten oikeuksien perusteella tekijän on mahdollista päättää teoksensa valmistamisesta ja yleisön saataviin saattamisesta. Moraalisilla oikeuksilla suojataan tekijän persoonaa. Moraalisiin oikeuksiin kuuluvat isyysoikeus ja respektio-oikeus. Näistä kahdesta taloudellisia oikeuksia voidaan luovuttaa osittain tai kokonaan, kun taas moraaliset oikeudet ovat pysyviä ja siirtyvät vain tekijän perillisille tämän kuoltua. (TTVK 2010c.)

4.3 Taloudelliset oikeudet

Taloudellisia oikeuksia koskevan säännön mukaan tekijänoikeus tuottaa yksinomaisten oikeuden määrätä teoksesta valmistamalla siitä kappaleita ja saattamalla se yleisön saataviin, muuttumattomana tai muutettuna, käännöksenä tai muunnelmana, toisessa kirjallisuus- tai taidelajissa tai toista tekotapaa käyttäen (Tekijänoikeuslaki 2§).

Teoksen käyttäminen edellyttää yleensä aina luvan saamista. Luvan voi antaa tekijä tai se, jolle hän on oikeutensa siirtänyt. Tavallisesti luvan saaminen edellyttää taloudellisen korvauksen maksamista. Tekijällä on määräämisvalta teokseen myös silloin, kun toinen haluaa saattaa sen julkisuuteen käännöksenä tai muunnelmana, kuten esimerkiksi kirjan elokuvana. (Haarmann 2005, 112.)

4.3.1 Oikeus valmistaa teoksesta kappaleita

Tekijänoikeuden perussäännön mukaan tekijällä on yksimainen oikeus määrätä teoksen kappaleiden valmistamisesta. Kappaleen valmistamisena pidetään kaikenlaista teoksen kopiointia. Sitä voi olla esimerkiksi teoksen valokopiointi, monistus tai teoksen tallentaminen digitaaliseen muotoon. Niin ikään teoksen jakaminen tietoverkoissa, samoin kuin sen lataaminen, merkitsee kappaleen valmistamista. Kopiointia koskevan yksinoikeuden perusteella tekijä voi kieltää myös teoksen käytön muutetussa muodossa tai valmistamisen toisessa kirjallisuus- tai taidelajissa tai toista tekotapaa käyttäen. Tekijän oikeus määrätä teoksensa kappaleiden valmistamisesta ulottuu siis paljon laajemmalle kuin pelkkään kopiointiin. (Kopiraitti.)

Tekijänoikeuslain 2§:n mukaan kappaleen valmistamisena pidetään sen valmistamista kokonaan tai osittain, suoraan tai välillisesti, tilapäisesti tai pysyvästi sekä millä keinolla ja missä muodossa tahansa. Esimerkiksi runon säkeen tai artikkelin osan kopioiminen sellaisenaan, jos kyse ei ole sitaatista, edellyttää oikeudenhaltijan lupaa. Kappaleen valmistamisena pidetään myös teoksen siirtämistä laitteeseen, jolla se voidaan toisintaa. Esimerkiksi kuva tai ääninauhotus on siis kappaleen valmistamista samoin kuin cd-romille siirtäminen. (Tekijänoikeuslaki 2 §.)

4.3.2 Oikeus saattaa teos yleisön saataviin

Teoksen saattaminen yleisön saataviin käsittää Tekijänoikeuslain 2 §:n mukaan neljä toimintoa. Näitä ovat yleisölle välittäminen, julkinen esittäminen, levittäminen yleisön keskuuteen ja julkinen näyttäminen (Tekijänoikeuslaki 2 §).

Välittäminen yleisölle tarkoittaa esimerkiksi teoksen lähettämistä radiossa tai televisiossa tai teoksen välittäminen siten, että yleisöön kuuluvilla henkilöillä on mahdollisuus saada teos saatavilleen itse valitsemastaan paikasta itse valitsemanaan aikana. Välittäminen käsittää myös vertaisverkoissa tapahtuvan tiedostojen jakamisen. Sillä, lataako joku kyseiseltä palvelimelta tiedostoja, ei ole

merkitystä. Pelkkä tarjottu mahdollisuus eli teosten tarjoaminen verkossa, tekee siitä tekijänoikeuden piiriin kuuluvan välittämisen. (Haarman 2006, 59.)

Julkinen esittäminen tapahtuu esitystapahtumassa läsnä olevalle yleisölle. Tämä tulee yleensä kyseeseen sävellysteosten, näyttämöteosten ja elokuvateosten kohdalla. Tekijänoikeuden piiriin kuuluva esittäminen koskee nimenomaan julkista esittämistä. Perhe- tai ystäväpiirissä esittämiseen ei tarvita lupaa. Lähökohtaisesti julkinen esittäminen tarkoittaa avointa esitystä, jossa katsojia ei ole ennalta määrätty. Koska rajaa julkisen ja ei-julkisen esittämisen välillä ei ole aina helppo määrittää, Tekijänoikeuslakiin on lisätty virke, jonka mukaan julkisena esittämisenä pidetään myös ansiotoiminnassa suurehkolle suljetulle piirille tapahtuvaa esitystä. (Haarmann 2005, 126 - 127.)

Teoksen levittäminen yleisön keskuuteen tarkoittaa yleensä sen tarjoamista myytäväksi, vuokrattavaksi tai lainattavaksi (Tekijänoikeuslaki 2§). Muita levittämistapoja ovat muun muassa lahjoittaminen tai vaihtaminen. Teoskappaleita levittävät esimerkiksi kirja- ja levykaupat, kirjastot, taidegalleriat sekä videovuokraamot (mt. 133 - 134).

Teoksen julkisella näyttämällä tarkoitetaan teoskappaleen välitöntä, ilman teknistä apuvälinettä tapahtuvaa näyttämistä (Tekijänoikeuslaki 2§). Näyttäminen tulee kyseeseen lähinnä kuvataiteen alaan kuuluvissa teoksissa, kuten maala-uksissa, jotka voidaan näyttää taidenäyttelyssä (Haarman 2006, 65).

4.3.3 Jälleenmyyntikorvaus

Taloudellisiin oikeuksiin lasketaan myös kuvataiteen jälleenmyyntikorvaus. Tästä oikeudesta säädetään Tekijänoikeuslain 26§:ssä. Kuvataiteen tekijällä on oikeus saada korvaus teoksen jälleenmyynnistä, johon osallistuu myyjänä, ostajana tai välittäjänä taidemarkkinoiden ammattilainen. Oikeutta jälleenmyyntikorvauksiin ei ole, mikäli teoksen ostaa yleisölle avoin museo yksityishenkilöltä. Jälleenmyyntikorvaus on viisi prosenttia myyntihinnasta, joka on enintään 50 000 euroa. Tämän ylittävältä osalta korvausprosentti pienenee. (Tekijänoikeuslaki 26 i §.)

Jälleenmyyntikorvaus on kehitetty paikkaamaan sitä epäkohtaa, että usein taideokset ovat uniikkeja ja niiden arvo saattaa kasvaa merkittävästikin vuosien myötä. On kohtuullista, että myös taiteilija itse, siis jo kerran myytyään teoksen, pääsee hyötymään myös tästä myöhemmin tapahtuvasta kaupankäynnistä. (Haarmann 2005, 136.)

4.4 Moraaliset oikeudet

Taloudellisten oikeuksien lisäksi tekijällä on myös moraalisia oikeuksia. Niistä säädetään Tekijänoikeuslain 3 §:ssä. Moraalisiin oikeuksiin kuuluvat kaksi pääelementtiä, isyysoikeus ja respektioikeus. Lisäksi moraalisia oikeuksia ovat luoksepääsyoikeus, katumisoikeus ja klassikkosuoja. Näillä oikeuksilla suojataan pääasiallisesti tekijän persoonaa ja teoksen omalaatuisuutta. Toisin kuin taloudelliset oikeudet, moraaliset oikeudet ovat periaatteessa luovuttamattomat. (TTVK 2010c.) Moraalisista oikeuksistaan tekijän voi sitovasti luopua vain, mikäli kyseessä on laadultaan ja laajuudeltaan rajoitettu teoksen käyttäminen (Tekijänoikeuslaki 3 §).

Isyysoikeudella tarkoitetaan sitä, että tekijän nimi on hyvän tavan mukaisesti mainittava, kun teos julkaistaan tai esitetään. Vastaavasti tekijällä on oikeus kieltää nimensä mainitseminen teoksen yhteydessä ja oikeus määrätä missä muodossa hänen nimeään käytetään. (Haarmann 2005, 140.) Tekijänoikeuslaissa isyysoikeudesta säädetään seuraavasti:

Kun teoksesta valmistetaan kappale tai teos kokonaan tai osittain saatetaan yleisön saataviin, on tekijä ilmoitettava sillä tavoin kuin hyvä tapa vaatii (Tekijänoikeuslaki 3 §).

Tekijä ilmoitetaan mainitsemalla hänen nimensä, nimimerkinsä tai salanimensä sillä tavoin, kuin tekijä haluaa. Joissain tapauksissa, kuten siteerattaessa tekijän nimen lisäksi on ilmoitettava myös lähde. (Haarmann 2005, 141.)

Respektioikeus kieltää teoksen muuntelun tekijän taiteellista arvoa ja omaperäisyyttä loukkaavalla tavalla sekä esittämisen tai julkaisemisen sellaisessa yh-

teydessä, mikä saattaisi loukata tekijän arvoa (Haarmann 2005, 144). Tekijänoikeuslain 3§:ssä säädetään:

Teosta älköön muutettako tekijän kirjallista tai taiteellista arvoa tahi omalaatuisuutta loukkaavalla tavalla, älköönkää sitä myöskään saatettako yleisön saataviin tekijää sanotuin tavoin loukkaavassa muodossa tai yhteydessä.” (Tekijänoikeuslaki 3 §.)

Tekijän respektioikeutta voi loukata esimerkiksi se, että kirjallisesta teoksesta julkaistaan ty pistetty versio tai ala-arvoinen käännös tai uskonnollisesta sävellysteoksesta tehdään iskelmä. Säännöksen ei ole kuitenkaan katsottu olevan esteenä parodioiden ja muiden vastaavien valmistamiselle. (Haarmann 2005, 144.)

Luoksepääsyoikeudella tarkoitetaan kuvataiteen teoksen tekijän oikeutta päästä katsomaan ja valokuvaamaan teos jos se on tarpeellista tekijän taiteellisen työn kannalta tai tekijän taloudellisten oikeuksien toteuttamiseksi. Tällainen tilanne voi tulla esimerkiksi, jos tekijä haluaa valmistaa teoksesta postikortteja. Luoksepääsy tulee toteuttaa niin, ettei omistajalle aiheudu siitä kohtuutonta haittaa. (Kuvasto 2009b.)

Katumisoikeus on tekijän oikeus sopimussuhteessa estää suunnitellun teoksen julkaiseminen muuttuneen vakaumuksen, uuden tiedon tai muun sellaisen seikan johdosta. Lisäksi sillä tarkoitetaan tekijän oikeutta tehdä teoksen uuteen painokseen lisäyksiä ja muutoksia. (Haarmann 2005, 150 - 151.)

Klassikkosuoja täydentää moraalisten oikeuksien suojaa tekijän kuoleman jälkeen. Jos teoksen kanssa menetellään julkisesti sivistyksellisiä etuja loukkaavalla tavalla, Opetusministeriö voi kieltää tällaisen käytön. Klassikkosuoja voi suojata teosta myös tekijänoikeuksien lakattua. (Nieminen 2008.)

4.5 Tekijänoikeuden voimassaoloaika

Teoksen suoja-aika alkaa heti, kun teos syntyy ja jatkuu, kunnes 70 vuotta on kulunut tekijän kuolinvuodesta tai jos tekijöitä on useita, viimeksi kuolleen teki-

jän kuolinvuodesta. Elokvateoksen tekijänoikeus jatkuu, kunnes 70 vuotta on kulunut viimeksi kuolleen pääohjaajan, käsikirjoittajan, vuoropuhelun kirjoittajan tai nimenomaisesti kyseistä elokvateosta varten luodun musiikin säveltäjän kuolinvuodesta. Tekijänoikeus siirtyy tekijän kuollessa avio-oikeuden sekä perintöä ja testamenttia koskevien säännösten mukaan. (Tekijänoikeuslaki 43 §.)

4.6 Tekijänoikeuden rajoitukset

Tekijänoikeuteen on tehty useita rajoituksia käytännön tarpeiden tai painavien yhteiskunnallisten intressien vuoksi. Tärkeimpiä rajoituksia ovat yksityinen kopiointi ja hyvän tavan mukaiset sitaatit. Rajoitussäännökset sisältyvät tekijänoikeuslain 2 lukuun. (Opetusministeriö 2010b.)

Tekijänoikeuslain mukaan jokainen luonnollinen henkilö voi valmistaa tekijän luvalla julkistetusta teoksesta muutaman kopion yksityistä käyttöä varten (Tekijänoikeuslaki 12 §). Yksityisen kopioinnin lähteen on oltava laillinen, kuten alkuperäinen cd-levy tai tv-lähetys. Tallenteessa mahdollisesti olevaa tehokasta teknistä suojausta ei kuitenkaan saa purkaa edes yksityistä käyttöä varten. (TTVK 2010a.)

Tekijänoikeuslain mukaan julkistetuista teoksista saa hyvän tavan mukaisesti ottaa lainauksia tarkoituksen edellyttämässä laajuudessa. (Tekijänoikeuslaki 22 §.) Teosta siteerattaessa on mainittava tekijän nimi ja lähde (Haarmann 2005, 189).

4.7 Lähioikeudet

Tekijänoikeuslain 5. luvussa säädetään tekijänoikeutta lähellä olevista oikeuksista eli lähioikeuksista. Näitä ovat muun muassa esittävän taiteilijan, äänitallenteen tuottajan, kuvataiteen tuottajan, radio- ja televisioyhteyden sekä valokuvaa-ajan oikeudet. Lähioikeuksien kohteena ei ole teos vaan muu suoritus. (Opetusministeriö 2010b.)

Esittävänä taiteilijana pidetään henkilöä, joka esittää kirjallisen tai taiteellisen teoksen tai sen osan. Lisäksi kansanperinteet saavat suojaa. Suojan ulkopuolelle jäävät esimerkiksi klovnit, akrobaatit ja taikurit. (Haarmann & Mansala 2007, 88.)

Äänitallenteen tuottajalla on tekijänoikeuslain mukaan yksinoikeus tallenteen kopioimiseen, julkiseen esittämiseen, yleisölle välittämiseen ja yleisön keskuuteen levittämiseen. (Haarmann 2005, 273.)

Kuvataiteen tuottajan suojan kohteena on filmi tai muu laite, jolle on tallennettu liikkuvaa kuvaa (mt. 275).

Radio- ja televisioyriytysten suoja tarkoittaa sitä, että radio- tai televisiolähetystä ei saa ilman lähettäjäyriytksen suostumusta lähettää edelleen tai tallentaa laitteelle, jonka avulla se voidaan toisintaa. Sitä ei myöskään saa levittää yleisön keskuuteen. (mt. 277)

Valokuvien suoja jakautuu kahteen. Jos kysymyksessä on valokuvateos, suoja määräytyy tekijänoikeuslain mukaan. Suojan ulkopuolelle jääviä kuvia koskee lähioikeussuoja. (Haarmann & Mansala 2007.)

Lähioikeussuoja on tekijänoikeussuojaa rajoitetumpaa, koska se ei suojaa jäljitelyltä. Esittävän taiteilijan esitystä saa siis vapaasti imitoida. Myös suoja-aika on lyhyempi kuin tekijänoikeussuojassa. Lähioikeuksien suoja-aika on 50 vuotta esitys- tai tallentamisvuodesta. (TTVK 2010b.)

5 PIRATISMI

Piratismi – sanalla viitataan yleensä joko fyysiseen piratismiin eli väärennettyjen tuotteiden valmistamiseen ja myymiseen perustuvaan liiketoimintaan tai Internetin vertaisverkossa tapahtuvaan luvattomaan tiedostojen kopioimiseen ja jakamiseen. Piratismi on usein ammattimaista, ilman tekijänoikeudenhaltijoiden lupaa tapahtuvaa tallenteiden valmistamista tai kopioimista ja niiden levittämistä

yleisölle. Piratismia on muuan muassa suojatun teoksen luvaton valmistaminen muuhun kuin yksityiseen kotikäyttöön ja piraattitallenteiden maahantuonti, myynti tai levittäminen Internetissä. (TTVK 2010d.)

5.1 Tallennepiratismi

Fyysinen tallennepiratismi on ilman oikeudenhaltijoiden lupaa tapahtuvaa tuotteiden valmistamista ja kopiointia sekä niiden maahantuontia ja myyntiä. Fyysinen piratismi on usein tehokasta ja organisoitua rikollisuutta. Tuotevääreännöksillä, kuten tallennepiraateilla sekä savuke-, lääke- ja vaatevääreännöksillä rikolliset saavat suuret tulot ja rangaistukset ovat suhteellisen lieviä. (TTVK 2010e.) Piraattituotteet luokitellaan tavallisesti kolmeen ryhmään:

Tavallisella piraattituotteella tarkoitetaan äänitettä, elokuvaa tai pelitallennetta, jolle on luvatta kopioitu suojattua materiaalia. Tuotteen ulkonäkö ei välttämättä vastaa täydellisesti alkuperäistä äänitettä tai alkuperäistä äänitettä ei ole olemassa. Kyseessä voi olla esimerkiksi kokoelma artistin parhaista kappaleista. (IFPI.)

Counterfeit on väärennös, jossa sisällön lisäksi myös alkuperäisen tuotteen ulkoasu on kopioitu mahdollisimman tarkoin. (mt.)

Bootleg on luvatta kopioitu tallenne elävästä esityksestä, kuten konsertista, radioista televisiosta tai muusta esitystilanteesta. (IFPI.)

Suomessa fyysinen piratismi on nykyään hyvin vähäistä, toisin kuin 2000-luvun alkupuolella, jolloin noin joka viides suomalaiseen kotitalouteen hankittu CD-levy oli piraatti. Vuoden 2006 lakiuudistus kielsi piraattituotteiden maahantuontin myös yksityiseen kotikäyttöön. Ennen uudistusta kiellettyä oli vain maahantuonti levitystarkoituksessa. (LYHTY 2009c.)

Luovan työn tekijöiden ja yrittäjien (LYHTY) vuoden 2009 tekijänoikeuskyselyssä vain 1 % suomalaisista ilmoitti, että hän itse tai perheenjäsenensä on vuoden sisällä ostanut Suomesta piraattilevyn, elokuvan tai tietokonepelin ja 3 % vas-

taajista, että on tuonut piraattitallenteita ulkomailta. Aiemmin piraattituotteita tuotiin Suomeen lähinnä Venäjältä, Kaukoidästä ja Virosta. (LYHTY 2009c.)

5.2 Internet-piratismi

Tällä hetkellä eniten puhuttaa Internetin vertaisverkoissa tapahtuva tiedostojen jakaminen. Ilmiöstä puhutaan monilla eri termeillä, kuten verkko-piratismi, netti-piratismi tai Internet-piratismi. Internet-piratismi on luvattonta suojatun materiaalin jakamista tai lataamista Internetin p2p (peer-to-peer) -vertaisverkoissa. Internetin vertaisverkoissa liikkuu suuria määriä laittomasti levitettäviä pelejä, tietokoneohjelmia, elokuvia sekä musiikkia. Tekijänoikeuslaki kieltää sekä tällaisen materiaalin luvattoman jakamisen että sen lataamisen eli ”imuroimisen”. (TTVK 2010f.)

Vertaisverkkoon voi liittyä periaatteessa kuka vain, jolla on tietokone ja Internet-yhteys. Useissa vertaisverkoissa tiedostojen imuroimisen edellytyksenä on omien tiedostojen jakaminen. Siispä usein lataaja syyllistyy myös laittomaan tiedostojen jakamiseen. Nettipiratistien seurauksena sisältöjen tekijät ja tuottajat jäävät ilman heille kuuluvaa korvausta. Joskus elokuvat päätyvät verkkoon jopa ennen ensi-iltaansa tai musiikkikappaleet ennen niiden julkaisua keskeneräisinä versioina. (Piraattitehdas.)

Tekijänoikeuksia valvovat tahot, kuten Tekijänoikeuden tiedotus ja valvontakeskus TTVK, tarkkailevat vertaisverkkoliikennettä ja tekevät selvityspyyntöjä löydettyään laitonta materiaalia (Helsingin yliopisto). Ilmoitusten perusteella poliisi voi tehdä kotietsintöjä ja takavarikoida tietokoneita vertaisverkon käyttäjiltä ja ylläpitäjiltä, kuten Suomessa on tehty useasti Direct Connect -vertaisverkon tapauksessa (Räihä 2007).

Helsingin HO:2007:1756

Noin 30 musiikki- ja elokuva-alan yritystä nosti syytteen yksityistä Direct Connect -vertaisverkon käyttäjää vastaan. Syytteessä vaadittiin rangaistusta tekijänoikeusrikkoksesta tai -rikkomuksesta. A oli ilman oikeudenhaltijoiden lupaa valmistanut teoskappaleita muuhun kuin yksityiseen kotikäyttöön. Valmistaman-

sa kappaleet A oli saattanut yleisön saataviin pitämällä niitä verkossa muiden saatavilla. Toimintansa aloittaessaan A oli 17-vuotias. (Finlex)

Käräjäoikeus katsoi A:n toimineen tahallisesti, mutta syyttäjän tarkoittaman ansiotarkoituksen tunnusmerkit eivät täytyneet. Vantaan käräjäoikeus tuomitsi A:n osittain nuorena henkilönä tekijänoikeusrikkomukseen ja maksamaan päiväsakkoja ja hyvityksiä asianosaisille yhteensä 4000 euroa. (mt.)

A valitti tuomiosta Helsingin hovioikeuteen vaatien tuomion hylkäämistä tai vapautusta hyvitysten suorittamisesta. Hovioikeus alensi hyvitysvelvollisuuden määrää 2700 euroon. Kohtuullistavia tekijöitä oli mm. A:n roolia tiedostojen jakajana sekä hänen toimintansa haitallisuutta ei ollut selvitetty. Muilta osin käräjäoikeuden tuomio jäi voimaan. Ratkaisu on lainvoimainen. (mt.)

Arvioitaessa tekijänoikeuden loukkauksen vakavuutta ja sitä, onko kyseessä tekijänoikeusrikkomus vai tekijänoikeusrikos, oikeuskäytännössä keskitytään teon ansaintatarkoituksen tunnusmerkistön täyttymiseen.

Helsingin HO:2007:3850

Suomalaisen Finnreactor-vertaisverkon käyttäjä oli tuomittu Espoon käräjäoikeudessa tekijänoikeusrikkomuksesta jaettuaan tekijänoikeudella suojattua musiikkia, elokuvia ja tietokoneohjelmia vertaisverkossa. Espoon käräjäoikeudessa syyttäjä oli vaatinut syytetyn tuomitsemista tekijänoikeusrikkomuksesta, mutta käräjäoikeuden mukaan kyse oli ollut tekijänoikeusrikkomuksesta. Käräjäoikeus oli perustellut ratkaisuaan sillä, ettei syytetty ollut saanut toiminnastaan rahallista korvausta eikä siis toiminut ansiotarkoituksessa. (IPR University Center: HO:2007:3850)

Syyttäjä valitti päätöksestä ja vaati Helsingin hovioikeutta muuttamaan tuomion tekijänoikeusrikkokseksi. Syyttäjän mukaan syytetty oli toiminut ansiotarkoituksessa, sillä verkon toimintaperiaatteen mukaan ladatakseen tiedostoja vertaisverkosta sinne oli myös asetettava tiedostoja jaettavaksi. Syyttäjän mukaan toiminta oli siis rinnastettavissa kaupankäynniksi, jolloin ansiotarkoituksen tunnusmerkit täyttyisivät. (mt.)

Helsingin hovioikeus hyväksyi käräjäoikeuden perustelut ja pysytti käräjäoikeuden ratkaisun. (mt.)

5.2.1 Vertaisverkko

Vertaisverkot, eli p2p networks (peer-to-peer networks) ovat tietokoneiden muodostamia verkkoja, jossa kaikki koneet voivat toimia sekä palvelimina että asiakkaina (Kuva 1). Yleensä p2p verkkoja käytetään tiedostojen jakamiseen, jolloin käyttäjät jakavat omia tiedostojaan muille ja kopioivat muilta käyttäjiltä

tiedostoja itselleen. Palvelimen sijaan tiedostot ladataan suoraan toisilta käyttäjiltä. Vertaisverkkojen käyttö vaatii yleensä erillisen asiakasohjelmiston asentamisen. (Afterdawn.)

Vertaisverkkojen etuna on tiedonsiirron nopeus ja varmuus. Toisin kuin normaalissa verkossa yhden koneen katoaminen verkosta ei vaikuta p2p-verkon toimintaan mitenkään. P2P-verkon avulla saavutetaan usein myös paremmat tiedonsiirtonopeudet, koska nopeudet eivät ole rajoittuneet vain yhden palvelimen tiedonsiirtokapasiteettiin toisin kuin tavallisissa verkoissa yleensä. (mt.)

Kuva 2 Vertaisverkko: kaikki tahot ovat yhteydessä toisiinsa (Wikipedia 2010a.)

Kuva 3 Perinteinen palvelin-asiakas-verkko: asiakkaat ovat yhteydessä palvelimeen (Wikipedia 2010a.)

Ladattavien tiedostojen haku poikkeaa ohjelmasta toiseen. Jotkin ohjelmistot (esimerkiksi Direct Connect) vaativat, että käyttäjällä on tietty määrä jaettavia tiedostoja, ennen kuin palvelimille pääsee. Sen sijaan esimerkiksi BitTorrent

haku perustuu tiedostoja linkittäviin sivustoihin, kuten The Pirate Bay. Nämä sivustot sisältävät seurantapalvelimen (tracker) osoitteen, jonka avulla lataajat ja jakajat löytävät toisensa. BitTorrentin suuret tiedonsiirtonopeudet perustuvat siihen, että ladattavaa tiedostoa jaetaan latauksen aikana automaattisesti eteenpäin muille tiedostoa haluaville. (Aaltonen 2009.)

Tunnettuja p2p verkkoja ovat esimerkiksi Direct Connect (DC++), eMule, LimeWire ja BitTorrent protokollaan perustuvat ohjelmat, kuten µTorrent, BitComet ja Azureus. Uusia vertaisverkkoja kehitellään jatkuvasti. (mt.)

Direct Connect on vertaisverkkopalvelu, joka perustuu chat-huoneiden tapaisiin hubeihin. Hubeissa käyttäjät voivat chattailla, selailta toistensa tiedostoja ja jakaa niitä keskenään. Useille hubeille pääsyvaatimukseksi on asetettu jokin määrä jaettavia tiedostoja. (Download 2010b.) **Dc++** on Direct Connect asiakasohjelma (client), eli ohjelma toimii Direct Connect -verkossa. DC++ -ohjelmalla voi olla liittyneenä useisiin hubeihin yhtä aikaa ja perustaa myös omia hubeja. (Dc++.)

eMule on vertaisverkko-ohjelma, joka käyttää useita eri verkkoja. Ohjelmalla on käytössä jonotuslista ja "ansiojärjestelmä", joka palkitsee niitä, jotka jakavat verkossa. Myös eMulessa on chat-ohjelma, jonka avulla käyttäjät voivat olla yhteydessä toisiinsa. (eMule.)

LimeWire vertaisverkko-ohjelma käyttää ilman keskitettyä palvelinta toimivaa Gnutella-verkkoa, joka vastaa tällä hetkellä suosituista vertaisverkoista ehkä parhaiten perinteisen tasavertaisen vertaisverkon ideaa (Aaltonen 2009.) LimeWiressä on poikkeuksellisen hyvin korostettu luvallisen sisällön jakoa. Asetuksista voidaan aktivoida tekijänoikeussuodatin, joka estää tiedostojen jakamisen luvattomasti. Suodatin estää kielletyn tiedoston jakamisen ja muistuttaa tekijänoikeuksista, jos aikoo ladata vertaisverkoista imuroituja tiedostoja. LimeWire ei myöskään jaa ilman lupaa mitään, ja ohjelmalla voi jakaa tiedostoja pelkästään ystävien kesken. (Tietokone.) Lisäksi LimeWire -ohjelmassa on sisäänrakennettu soitin, ja se toimii yhdessä iTunes -kannettavan soittimen kanssa (Download 2010a).

BitTorrent on tiedostojen tai tiedostopakettien jakamiseen suunniteltu P2P-tiedostojenjako-protokolla. Tiedostojen lataajat tarvitsevat BitTorrent-asiakasohjelman, joita ovat esimerkiksi µTorrent, BitComet ja Azureus. BitTorrentilla jaettava tieto koostuu kahdesta osasta: varsinaisista jaettavista tiedostoista sekä pienestä .torrent-päätteisestä aputiedostosta, jonka käyttäjä luo asiakasohjelmallaan. Tiedostojen jakamiseen tarvitaan lisäksi tiedostojenjako-palvelu, kuten The Pirate Bay, joka levittää .torrent-tiedostoja. Kukin käyttäjä jakaa niitä tiedostoja, joita ovat äskettäin itse ladanneet tai ovat parhaillaan lataamassa. Tällä tavalla mahdollistetaan hyvinkin suuret tiedonsiirtonopeudet. (Vilanka 2009; Wikipedia 2010b.)

Vertaisverkkojen käyttöön liittyy oleellinen laillisuusongelma, mutta varsinaisesti vertaisverkot eivät ole lain vastaisia. Hyvä esimerkki laillisesta vertaisverkkope-riatanteella toimivasta palvelusta on viime aikoina suureen suosioon nousut musiikkipalvelu Spotify. Spotify mahdollistaa musiikin kuuntelun kotikoneella, mutta ei tiedostojen lataamista. Vertaisverkon käytöstä tulee lainvastaista vasta siinä vaiheessa, kun sieltä ladataan luvatta tekijänoikeudella suojattua materiaalia. Usein ladattavat tiedostot jaetaan automaattisesti myös sovelluksen muille käyttäjille, jolloin tekijänoikeuksia rikotaan kopioimisen lisäksi myös luvattomalla uudelleenjakelulla. (Aaltonen 2009.)

5.2.2 The Pirate Bay

The Pirate Bay on vuonna 2003 perustettu, yksi maailman suurimmista tiedostojen seurantapalvelimista, jonka kautta ladataan muun muassa musiikkia, elokuvia, sarjoja ja pelejä. The Pirate Baylla on sen oman ilmoituksen mukaan noin 25 miljoonaa käyttäjää ympäri maailmaa. (The Pirate Bay.)

Palvelimen käyttö edellyttää BitTorrent-vertaisverkko-ohjelman käyttämistä. BitTorrent ohjelma jakaa sisällön osiin ja luo itsenäisen ns. Torrent-tiedoston. Pelkästään torrent-tiedostot ovat palvelimella. Tekijänoikeudenalainen materiaali, kuten musiikki ja elokuvat ovat vertaisverkon käyttäjillä. Sivustoa voidaan luon-

nehtia hakukoneeksi, joka ei itse valmista tai jaa tiedostoja, mutta se mahdollistaa, että sen käyttäjät tekevät niin. (Vilanka 2009.)

The Pirate Bayn perusti Internetiin ruotsalainen Piratbyrå-järjestö, mutta hyvin pian se alkoi toimia itsenäisenä organisaationa. (The Pirate Bay.) Sivustolla käyttäjät voivat ilmaiseksi lisätä, selailla ja imuroida itselleen torrent-tiedostoja, joita käytetään tiedonsiirrossa BitTorrent-vertaisverkossa. Sivuston toiminta rahoitetaan mainostuloilla. (Vilanka 2009)

Vuonna 2008 syyttäjä nosti Ruotsissa kanteen sivuston ylläpitäjiä ja sitä rahoittanutta liikemiestä vastaan muun muassa avunannosta tekijänoikeusrikokseen. Syyttäjä vaati neljälle nettisivuston taustalla olevalle miehelle vuoden vankeusrangaistusta. Vastapuolena olevat viihdeteollisuuden edustajat vaativat heiltä myös noin 10 miljoonan euron korvauksia. (mtv3 2009a.)

Oikeudenkäynti alkoi 16. helmikuuta 2009. Alunperin miehiä syytettiin sekä luvattomia tiedostoja jakavan sivuston pyörittämisestä että avunannosta materiaalin kopioimiseen. Jo toisena käsittelypäivänä syyttäjä luopui erillisistä syytteistä, jotka koskivat elokuvien ja musiikin kopiointia. (mtv3 2009b.)

Huhtikuun 17. päivänä Tukholman käräjäoikeus (Stockholms tingsrätt) tuomitsi miehet avunannosta tekijänoikeusrikkomuksiin vuodeksi ehdottomaan vankeuteen. Lisäksi heidät tuomittiin maksamaan vajaan kolmen miljoonan euron vahingonkorvaukset levy- ja elokuvayhtiöille. (mtv3 2009c.) Tuomitut valittivat asiasta välittömästi Ruotsin hovioikeuteen (Svea hovrätt), jossa käsittelyn oli tarkoitus alkaa marraskuussa 2009. Hovioikeuden käsittelyä jouduttiin kuitenkin siirtämään ensi kesään. On melko todennäköistä, että oikeustaistoa jatketaan aina korkeimpaan oikeuteen saakka. (Kotilainen 2009a.)

Yksi syy hovioikeuden käsittelyn lykkäykseen olivat pulmat tuomareiden puolueellisuudesta. Oikeudenkäynnin jälkeen selvisi, että yksi jutun päätuomareista kuului jäsenenä useisiin tekijänoikeusjärjestöihin, joissa on mukana myös musiikki- ja elokuvateollisuuden edustajia. Ruotsin hovioikeus kuitenkin hylkäsi vaatimukset oikeudenkäynnin uusimisesta ja perusteli asiaa sillä, että tuomari

oli jäsenenä vain hankkiakseen tietoja tekijänoikeuskysymyksistä. (Karkimo 2009.)

Huolimatta The Pirate Bay -sivuston taustahenkilöille annetuista kovista tuomioista sivusto on jatkanut toimintaansa entiseen tapaan. Palvelimet sijaitsevat ulkomailla, joten hakukoneen toiminta jatkuu entiseen tapaan. (Kotilainen 2009b.) Välillä sivusto oli kiinni, koska sen jatkoyhteyksiä hoitanut Black Internet -operaattori määrättiin tukholmalaisessa oikeudessa katkaisemaan Pirate Bayn linjat. Sivusto siirrettiin kuitenkin pian toiselle operaattorille ja toiminta pääsi jatkumaan. Toisaalta, vaikka The Pirate Bay sivusto saataisiinkin suljettua, tiedostojen jakaminen tuskin päättyy. Sen torrent-linkit sisältävä sivuston tietokanta on kopioitu ja ainakin yksi kloonisivusto on jo syntynyt. (Kotilainen 2009c.)

The Pirate Bay -oikeudenkäynti on herättänyt valtavaa keskustelua ympäri maailmaa. Tapausta pidetäänkin merkittävänä ennakkotapauksena, jossa otetaan kantaa muun muassa siihen, mikä vastuu sivuston luojilla on siitä, miten sivustoja käytetään. (mtv3 2009a.)

6 TUTKIMUSOSA

Tutkimusosassa kerrotaan tutkimuksen taustoista, toteutuksesta, tutkimustuloksista sekä analysoidaan tutkimustuloksia sekä vertaillaan niitä aiempien tutkimusten tuloksiin.

6.1 Tutkimuksen taustaa

Internet-piratismi on suhteellisen tuore ilmiö, ja sen vuoksi sitä ei ole vielä paljon tutkittu. Joitakin tutkimuksia kuitenkin löytyy, kuten Luovan työn tekijät ja yrittäjät eli LYHTY:n teettämä tekijänoikeusbarometri vuodelta 2009. Tutkimuksen kohderyhmään kuuluivat 15–79-vuotiaat suomalaiset ja tutkimusta varten haastateltiin yli tuhatta ihmistä. LYHTY:n tutkimuksen mukaan 16 % eli noin joka kuudes suomalainen kertoi, että hän tai hänen perheenjäsenensä on vuoden sisällä ladannut luvattomia tiedostoja Internetistä. 15–24-vuotiaiden vastaava luku oli

34 %. Imurointia koskevat luvut ovat pysyneet samanlaisena kuin vuotta aikaisemmin. Luvaton nettijakelu on puolestaan vähentynyt vuodesta 2008, jolloin 5 % vastaajista kertoi, että hän tai hänen perheenjäsen oli jakanut Internetissä luvattomasti aineistoa. Vuonna 2009 tämä luku oli vain 3 %. Tekijänoikeuslain tietämyksen osalta tekijänoikeusbarometrissä todettiin, että vuonna 2009 koko väestöstä 88 % tietää, että nettiin luvatta laitettun musiikin imuroiminen on laittonta. 15–24-vuotiaat tietävät nettipiratismi-säädöksistä aikuisia paremmin. Heistä 91 % tiesi imuroinnin laittomaksi. (LYHTY 2009c.)

Myös Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos Optula on kartoittanut nettipiratismiin yleisyyttä tutkimuksessaan yhdeksäsluokkalaisten nuorten laittomien ja ”yleisesti kiellettyjen asioiden” harjoittamisesta. Optulan vuonna 2008 tekemän tutkimuksen mukaan 74 % yhdeksäsluokkalaisista nuorista on ainakin kerran elämässään ladannut luvattomasti tiedostoja verkosta. Näistä 69 % on tehnyt sitä viimeisen vuoden aikana. Tutkimuksen mukaan vuoden sisällä luvattomia tiedostoja ladanneista 29 % tekee sitä päivittäin tai lähes päivittäin. Lisäksi nettipiratismiin yleisyydestä kertoo se, että kaksi kolmasosa vastanneista kertoo tietokoneellaan olevan vähintään sata luvattomasti netistä ladattua tiedostoa. (Kerkelä 2008.)

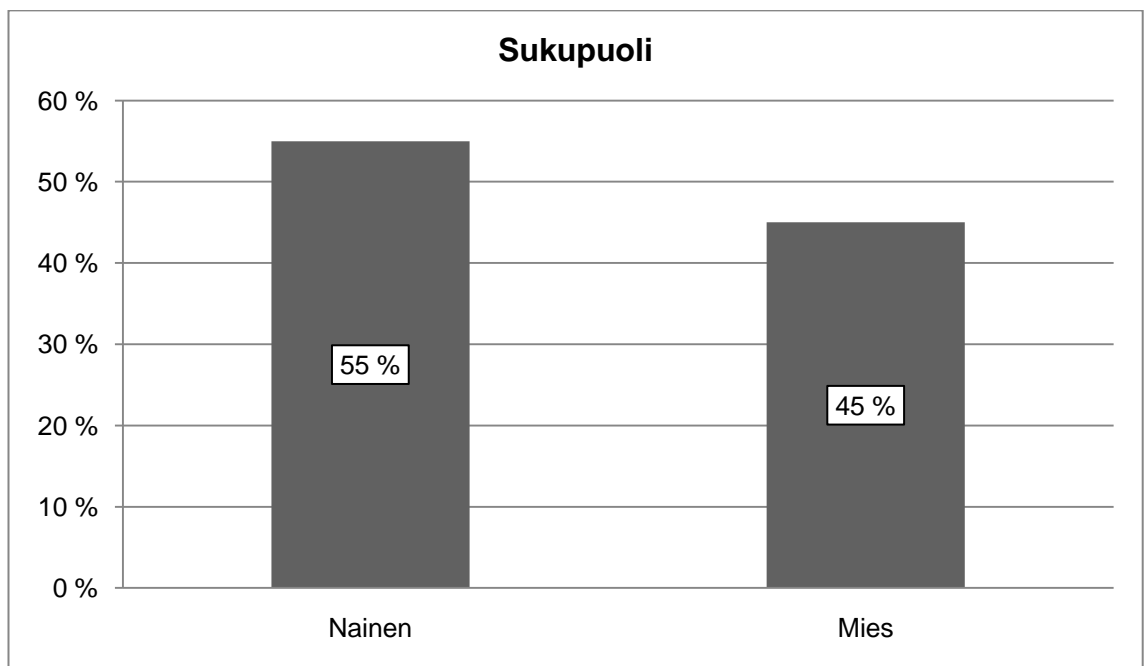
Näistä kahdesta tutkimuksesta voidaan päätellä, että nettipiratismi on huomattavan yleistä varsinkin nuorten keskuudessa. Syynä tähän voi olla se, ettei piratismia pidetä samanlaisena varastamisena kuin esimerkiksi tavaran vieminen kaupasta. Lisäksi nykyään Internetin yleisyys ja vertaisverkkojen käyttämisen yksinkertaisuus tekee imuroimisesta helppoa sekä nopeaa ja kiinnijäämisen riski on hyvin pieni. (Kerkelä 2008.) LYHTY:n tekijänoikeusbarometrin alhaisemmat arvot lataamisen yleisyydestä saattavat johtua ikäryhmittelystä ja kysymysten muotoilusta. Omassa tutkimuksessani kiinnitän huomiota luvattoman lataamisen ja jakamisen yleisyyteen ja lopuksi vertailen tuloksia LYHTY:n ja Optulan saamiin tutkimustuloksiin.

6.2 Tutkimuksen toteutus

Tutkimus toteutettiin kvantitatiivisena kyselytutkimuksena Etelä-Karjalan ammattiopiston merkonomi- ja datanomiopiskelijoille sekä Saimaan ammattikorkeakoulun tradenomiopiskelijoille tammikuussa 2010. Kyselyyn vastasi yhteensä 109 opiskelijaa. Vastaajista 62 oli ammattiopiston kaupallisen alan opiskelijoita ja 47 ammattikorkeakoulun liiketalouden opiskelijoita. Kyselytutkimuksen vastaamiseen käytettiin kyselylomaketta, joka sisälsi 15 monivalintakysymystä, joista kolmeen pyydettiin myös sanallisia perusteluja.

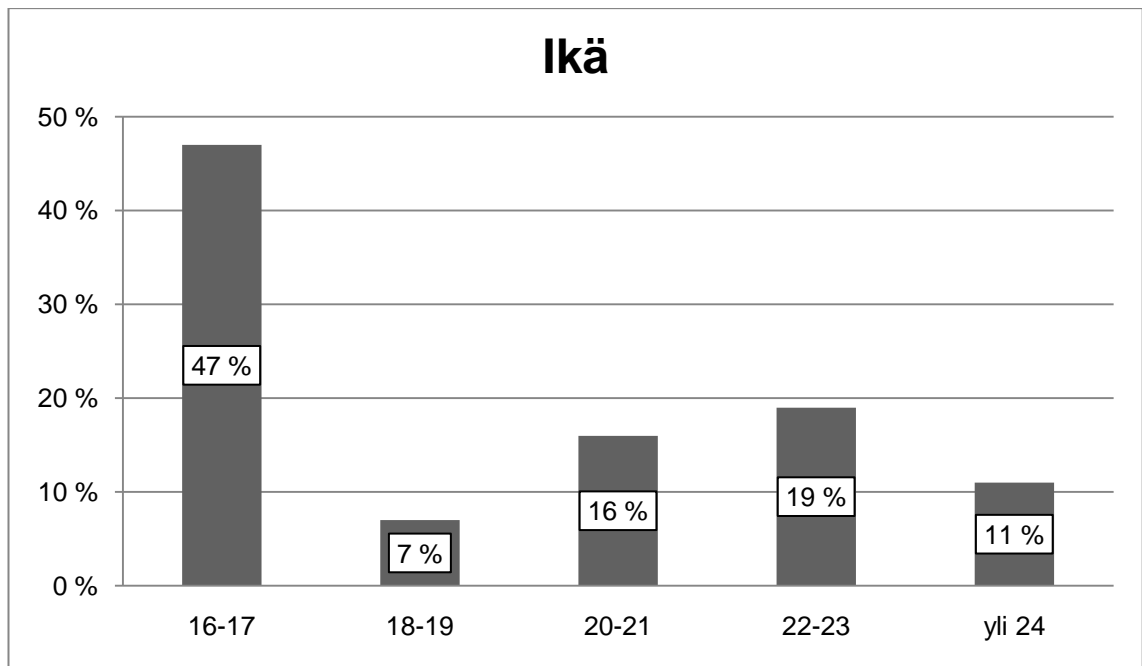
6.3 Tutkimustulokset

Tutkimuksessa kysyttiin vastaajien taustojen selvittämiseksi sukupuoli, ikä sekä koulutusala.

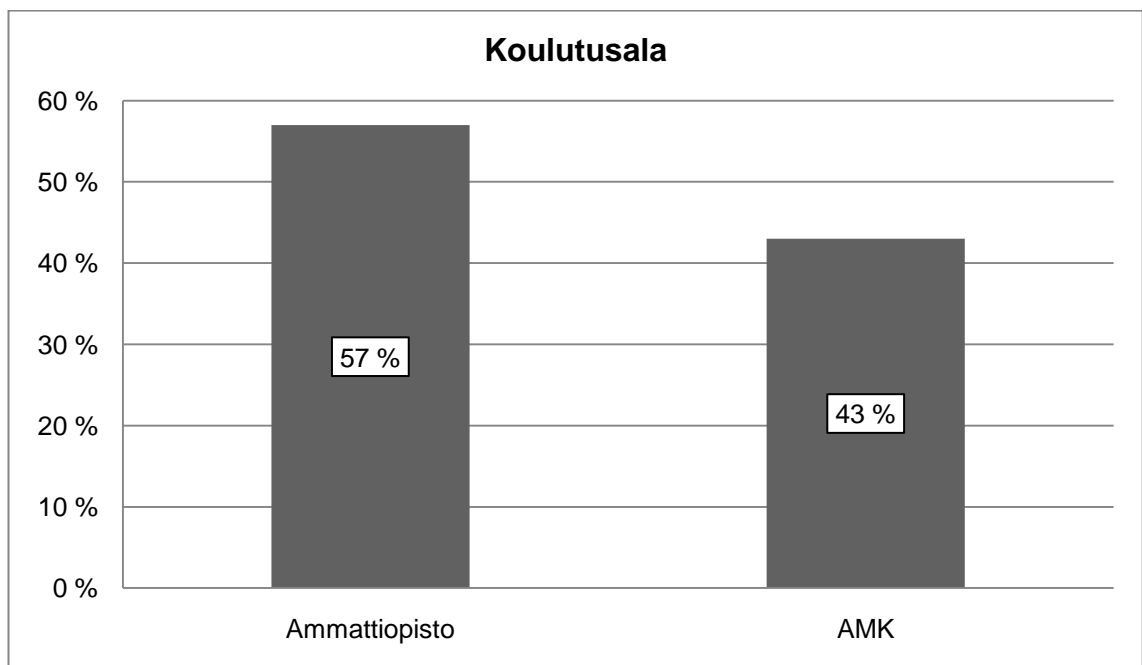
Kuva 4 Vastaajien sukupuolijakauma (n=109) (n= vastaajien lukumäärä)

Kuten kuvasta 4 nähdään, vastaajien sukupuoli jakautui lähes tasan naisten ja miesten kesken.

Kuva 5 Vastaajien ikäjakauma (n=109)

Lähes puolet (47 %) kaikista vastanneista oli 16–17 vuoden ikäisiä ja loput 53 % olivat 18–32 vuoden ikäisiä (kuva 5). Vastaajien keskimääräinen ikä oli 17,7 vuotta.

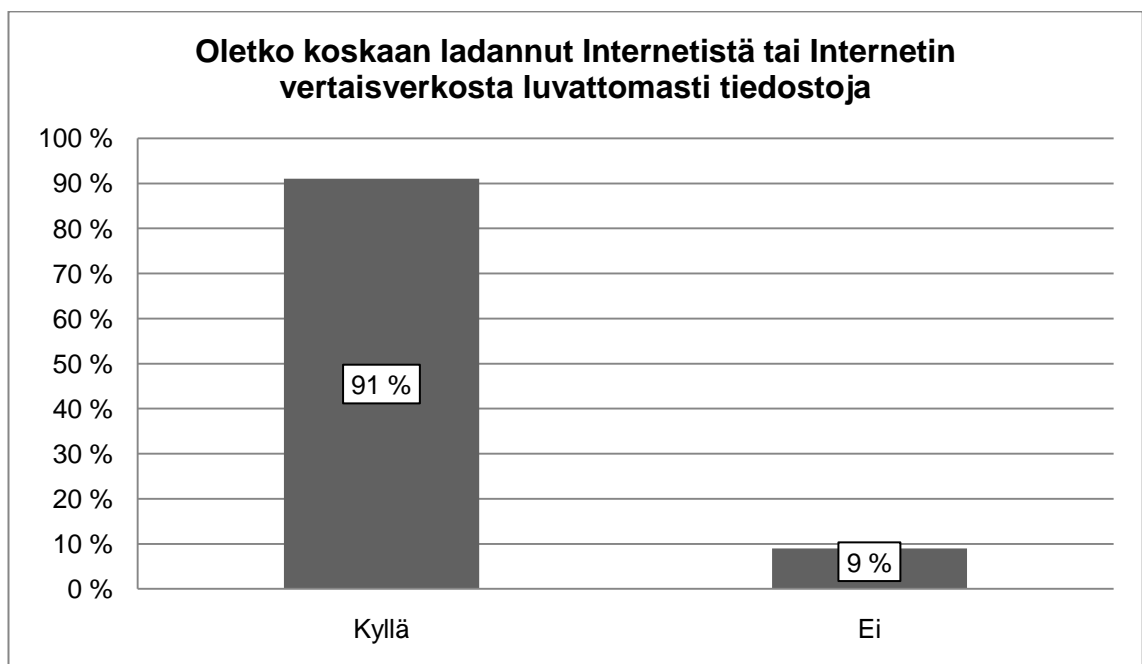
Kuva 6 Vastaajien koulutusala (n=109)

Vastaajista hieman yli puolet, 57 % opiskelee ammattiopistossa (kuva 6), mikä näkyy myös vastaajien ikäjakaumassa (kuva 5).

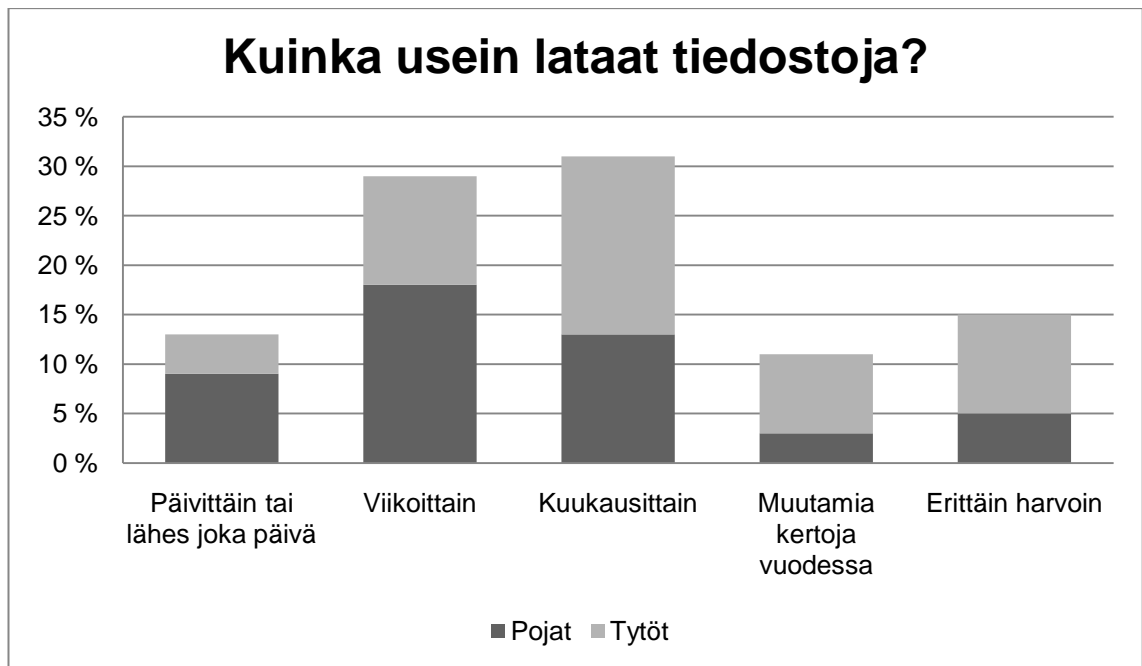
6.3.1 Tiedostojen lataaminen

Kyselyssä selvitettiin kuinka yleistä laittomien tiedostojen lataaminen verkosta on ja mitä tiedostoja sieltä ladataan. Lisäksi selvitettiin kuinka paljon vastaajilla on hallussaan luvattomasti ladattuja tiedostoja ja mitä vertaisverkko-ohjelmia tiedostojen lataamiseen yleisimmin käytetään.

Kuva 7 Onko vastaaja koskaan ladannut Internetistä tai Internetin vertaisverkosta luvattomasti tiedostoja? (n=109)

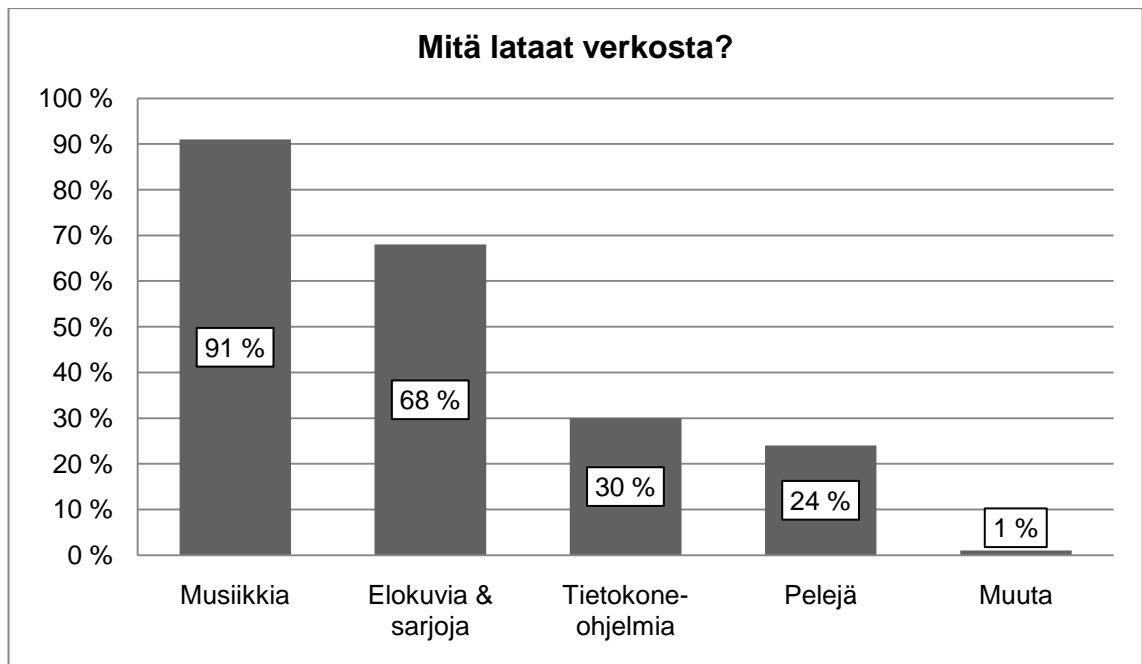
Kaikista vastanneista 91 % kertoi ladanneensa joskus luvattomasti tiedostoja Internetistä tai Internetin vertaisverkosta (kuva 7). Kaikista vastanneista siis vain kymmenen sanoi, ettei ole koskaan ladannut luvattomasti tiedostoja Internetistä. Näistä yhdeksän oli tyttöjä. Seuraavissa tarkasteluissa keskitytään niihin opiskelijoihin, jotka ovat joskus ladanneet luvattomasti tiedostoja (n=99).

Kuva 8 Kuinka usein vastaajat lataavat tiedostoja? (n=99)

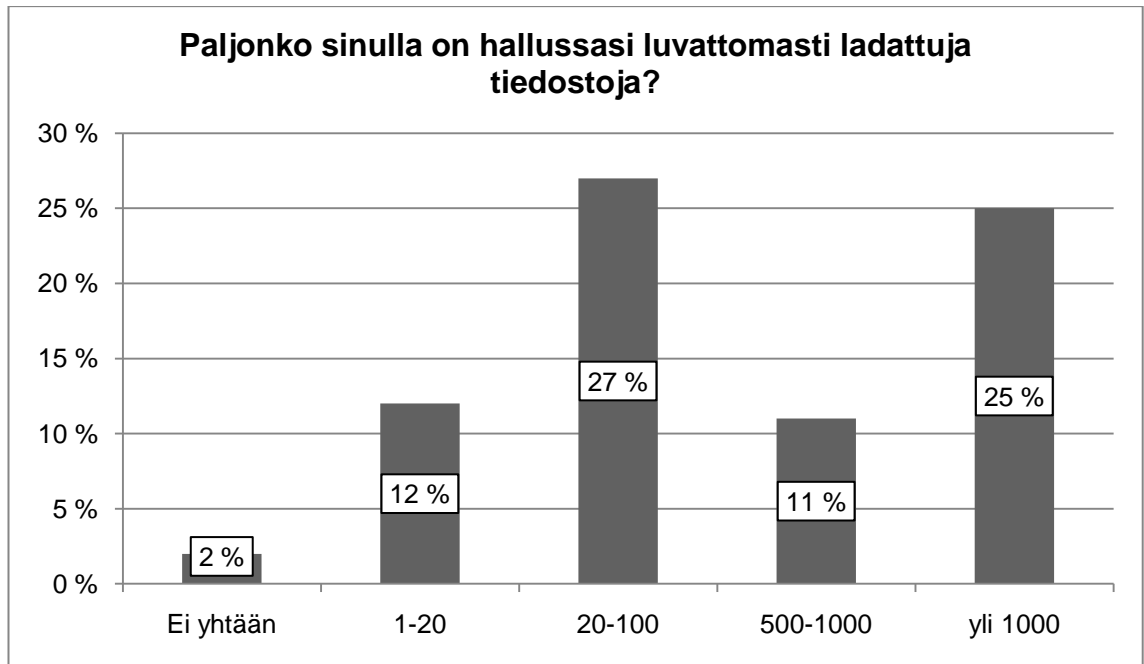
Kuvassa 8 esitetään, kuinka usein opiskelijat lataavat tiedostoja. Vastaajista 12 % kertoi lataavansa tiedostoja päivittäin tai lähes päivittäin ja 29 % viikoittain. Noin joka kolmas joskus tiedostoja ladanneista opiskelijoista ilmoitti tekevänsä sitä kuukausittain. Näin ollen noin kolme neljästä vastanneesta lataa tiedostoja vähintään kerran kuukaudessa. Niitä, jotka lataavat muutamia kertoja vuodessa tai erittäin harvoin oli 27 % eli noin joka neljäs.

Kuten kuvasta 8 voidaan huomata, sukupuolten väliltä löytyy joitakin eroja siinä, kuinka usein ladataan. Niistä, jotka kertoivat lataavansa kerran viikossa tai useammin, poikien osuus on 64 %. Vastaavasti niistä, jotka ilmoittivat lataavansa vain muutamia kertoja vuodessa tai erittäin harvoin, tyttöjen osuus on 69 %. Tästä voidaan päätellä, että lataamista harrastavat ahkerammin pojat kuin tytöt.

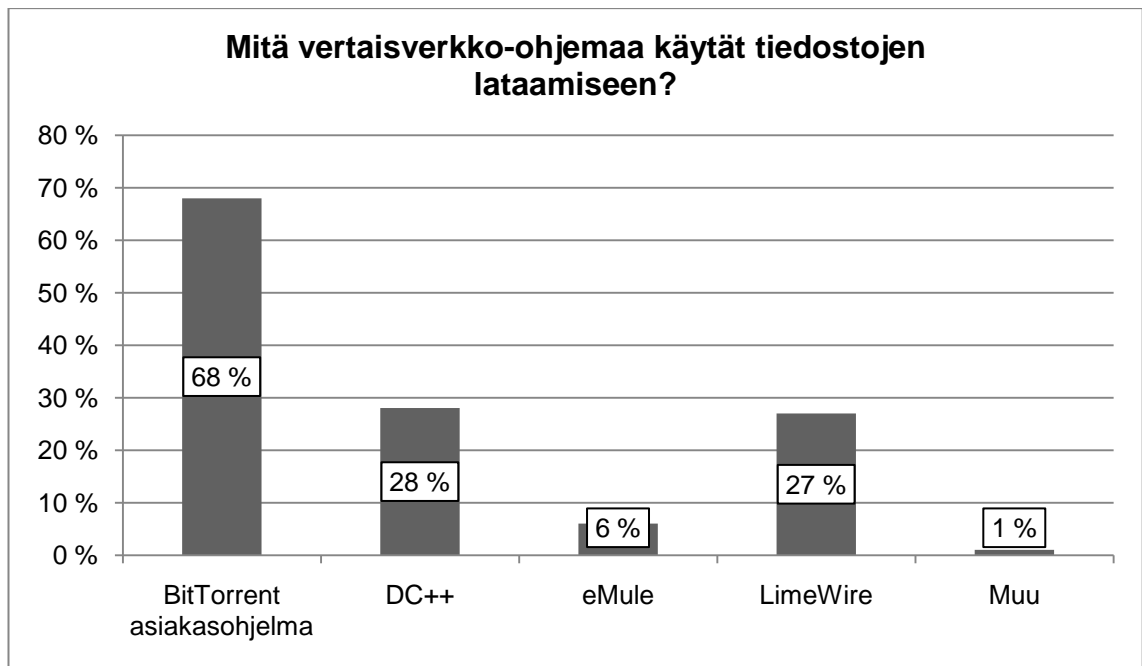
Kuva 9 Mitä vastaajat lataavat verkosta? (n=99)

Kuvasta 9 huomataan että pääasiallisesti vertaisverkoista ladataan musiikkia sekä elokuvia ja sarjoja. Vastanneista 91 % kertoi lataavansa musiikkia ja 68 % elokuvia ja sarjoja. Tietokoneohjelmia ilmoitti lataavansa noin joka kolmas ja pelejä noin joka neljäs. Yksi vastaaja kertoi lataavansa vertaisverkosta lisäksi nettikirjoja. Myös tämän kysymyksen vastauksista voidaan löytää jotain eroavaisuuksia sukupuolten välillä. Pojat vaikuttaisivat yleisesti lataavan aktiivisemmin eri tiedostoja kuin tytöt, joista iso osa ilmoitti lataavansa ainoastaan musiikkia. Pojat lataavat hieman tyttöjä ahkerammin elokuvia ja sarjoja sekä tietokoneohjelmia. Selvä ero löytyi pelien lataamisessa, sillä kaikista pelejä ladanneista poikien osuus on 83 %.

Kuva 10 Kuinka paljon vastaajilla on hallussaan luvottomasti ladattuja tiedostoja? (n=99)

Kyselyssä selvitettiin myös, kuinka paljon opiskelijoilla on hallussaan luvottomasti ladattuja tiedostoja (esimerkiksi omalla tietokoneella, kovalevyllä tai poltettuna cd-levylle). Tätä havainnollistetaan kuvassa 10. Kaikista vastanneista kahdella ei ollut kyselyhetkellä hallussaan ollenkaan luvottomasti ladattuja tiedostoja. 12 % ilmoitti niitä olevan alle 20 kappaletta. Noin joka neljäs vastanneista kertoi hallussaan olevan 20–100 tiedostoa ja noin joka viides, että niitä on 100–500. Yli 1000 luvutonta tiedostoa ilmoitti omistavansa joka neljäs vastanneista. On syytä huomioida, että nämä luvut kuvaavat sitä, kuinka paljon vastaajilla oli tiedostoja hallussaan kyselyhetkellä. Aikaisemmin ladattujen, mutta myöhemmin poistettujen tiedostojen määrä saattaa olla hyvinkin suuri.

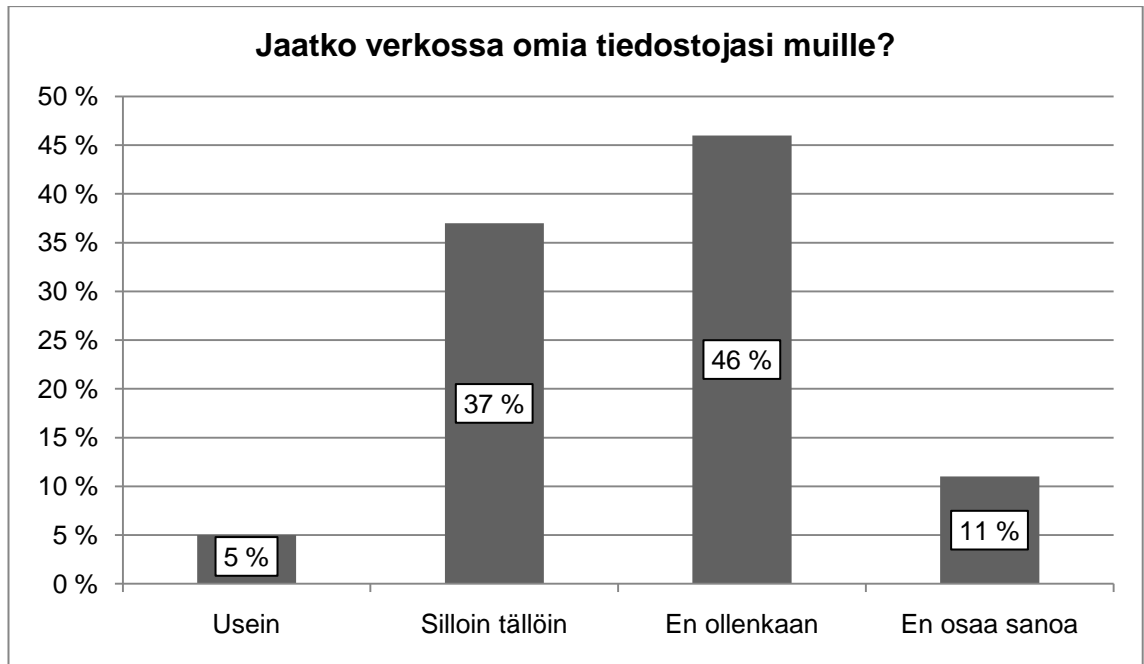

Kuva 11 Mitä vertaisverkko-ohjelmaa vastaajat käyttävät tiedostojen lataamiseen? (n=99)

Kyselyssä selvitettiin, mitä vertaisverkko-ohjelmaa opiskelijat yleensä käyttävät tiedostojen lataamiseen (kuva 11). Selvästi suosituin vertaisverkko-ohjelma oli BitTorrent-protokollaan perustuvat ohjelmat, joita ovat esimerkiksi μ Torrent, Azureus ja BitComet. BitTorrent asiakasohjelmia ilmoitti käyttävänsä 68 % vastaajista. Suosittuja olivat myös DC++ sekä LimeWire, joita ilmoitti käyttävänsä joka kolmas vastanneista. eMule vertaisverkko-ohjelmaa kertoi käyttävänsä 6 % vastaajista. BitTorrent sekä DC++ tuntuvat olevan etenkin poikien suosiossa, kun taas tytöt suosivat BitTorrentin lisäksi LimeWireä.

6.3.2 Tiedostojen jakaminen

Tiedostojen jakamisen lisäksi kyselyssä selvitettiin, kuinka usein tiedostoja lataavista opiskelijoista jakaa omia tiedostojaan muille vertaisverkoissa (kuva 12).

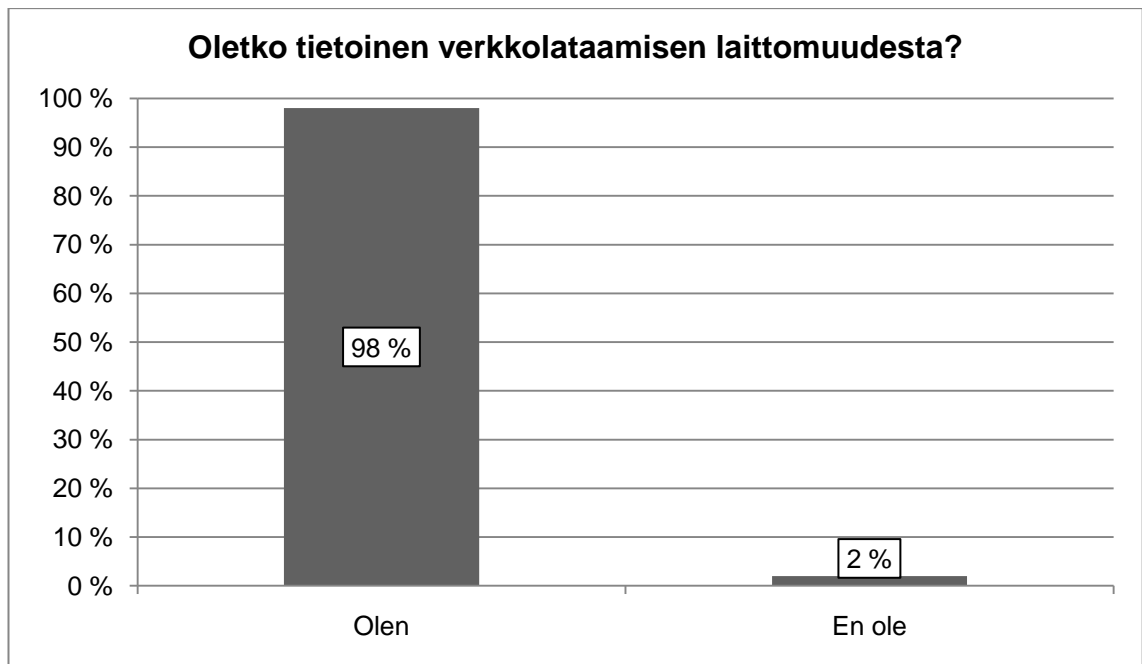
Kuva 12 Jakavatko vastaajat omia tiedostojaan muille? (n=99)

Lähes joka toinen vastaaja ilmoitti, ettei jaa omia tiedostojaan ollenkaan. Silloin tällöin ilmoitti jakavansa 37 %. Vastaajista 5 % kertoi jakavansa omia tiedostojaan usein. Joka kymmenes vastaaja ei osannut sanoa, jakaako omia tiedostojaan verkossa vai ei.

Pojat vaikuttaisivat olevan hieman tyttöjä ahkerampia jakamaan tiedostojaan vertaisverkossa. Niistä vastaajista, jotka jakavat tiedostojaan silloin tällöin tai usein, poikien osuus on 60 %. Tytöistä 18 % kertoi, ettei tiedä, jakaako omia tiedostojaan vertaisverkossa vai ei.

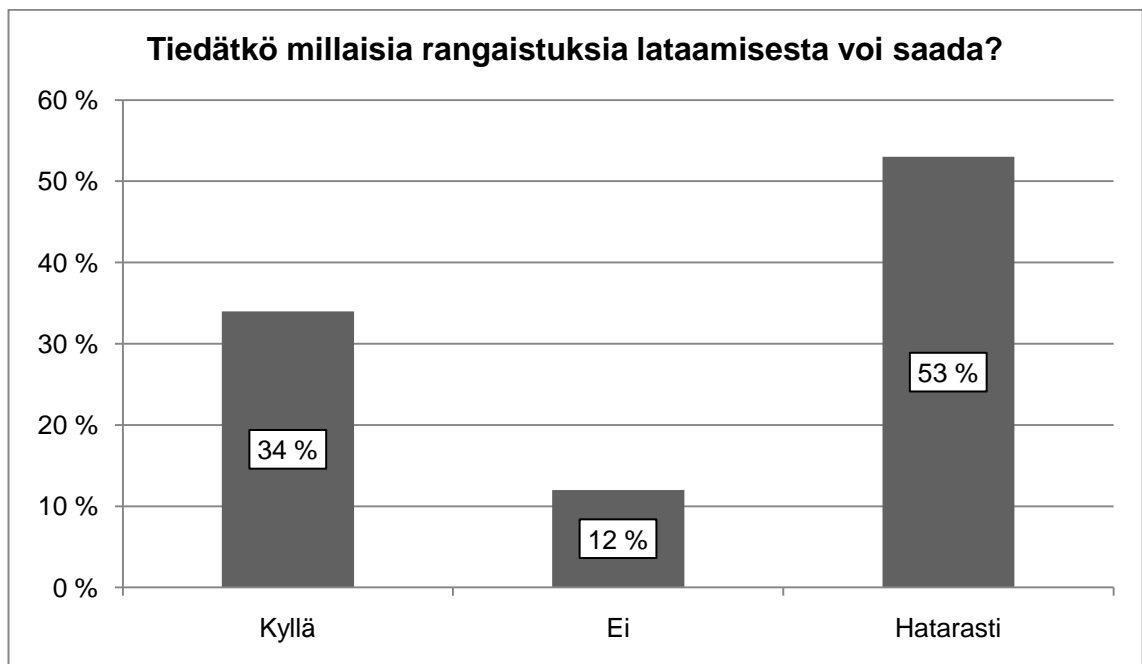
6.3.3 Verkkolataamisen laittomuus ja asenteet Internet-piratismia kohtaan

Lataamisen ja jakamisen yleisyyden lisäksi kyselyssä selvitettiin opiskelijoiden tekijänoikeuslainsäädännön tuntemusta sekä asenteita tiedostojenjakamista kohtaan.

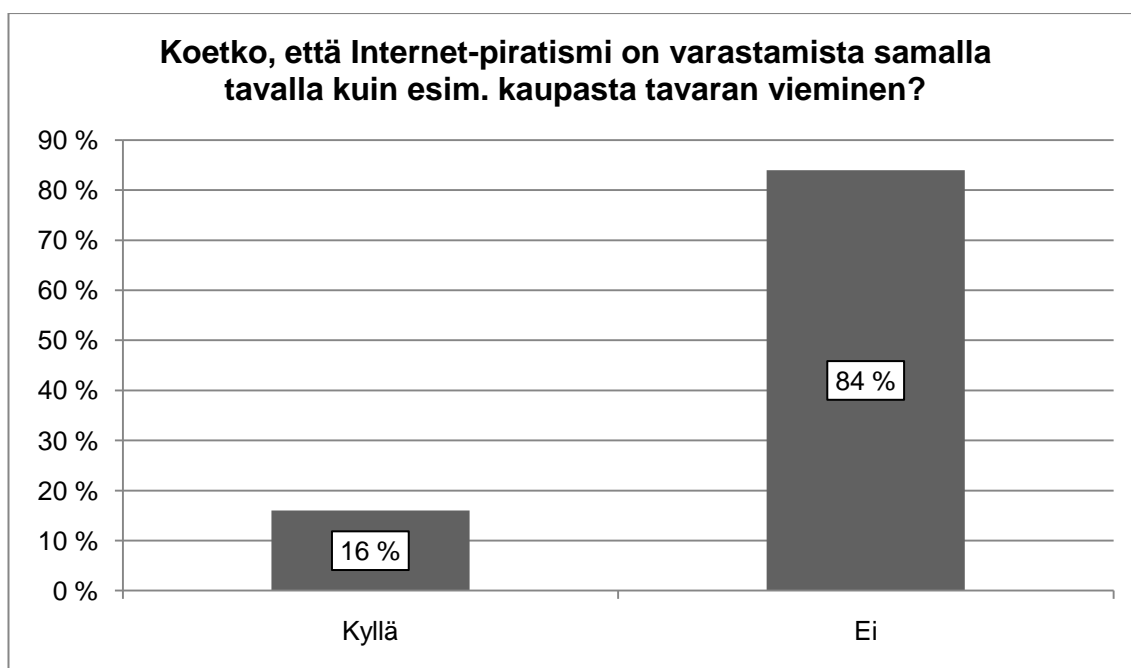
Kuva 13 Ovatko vastaajat tietoisia verkkolataamisen laittomuudesta? (n=99)

Kysyttäessä ovatko vertaisverkoista luvattomia tiedostoja lataavat opiskelijat tietoisia lataamisen laittomuudesta (kuva 13) selvisi, että opiskelijoista 98 % tietää toiminnan olevan lain vastaista. Vain kaksi vastaajaa ei tiennyt lataamisen olevan laitonta.

Kuva 14 Tietävätkö vastaajat, millaisia rangaistuksia lataamisesta voi saada? (n=99)

Lähes kaikki vertaisverkkojen käyttäjät rikkovat siis tietoisesti lakia, mutta siitä, millaisia rangaistuksia lataamisesta voi saada, vastaajilla ei ollut yhtä selkeätä käsitystä (kuva 14). Opiskelijoilta kysyttiin, tietävätkö he millaisia rangaistuksia lataamisesta voi saada. Noin joka kolmas (34 %) tiesi ja 12 % ei tiennyt, millaisia rangaistuksia lataamisesta voi saada. Yli puolet vastaajista (53 %) ilmoitti tietävänsä rangaistuksista vain hatarasti. Tekijänoikeuslain tietämyksen osalta sukupuolten välillä ei esiintynyt juurikaan eroja.

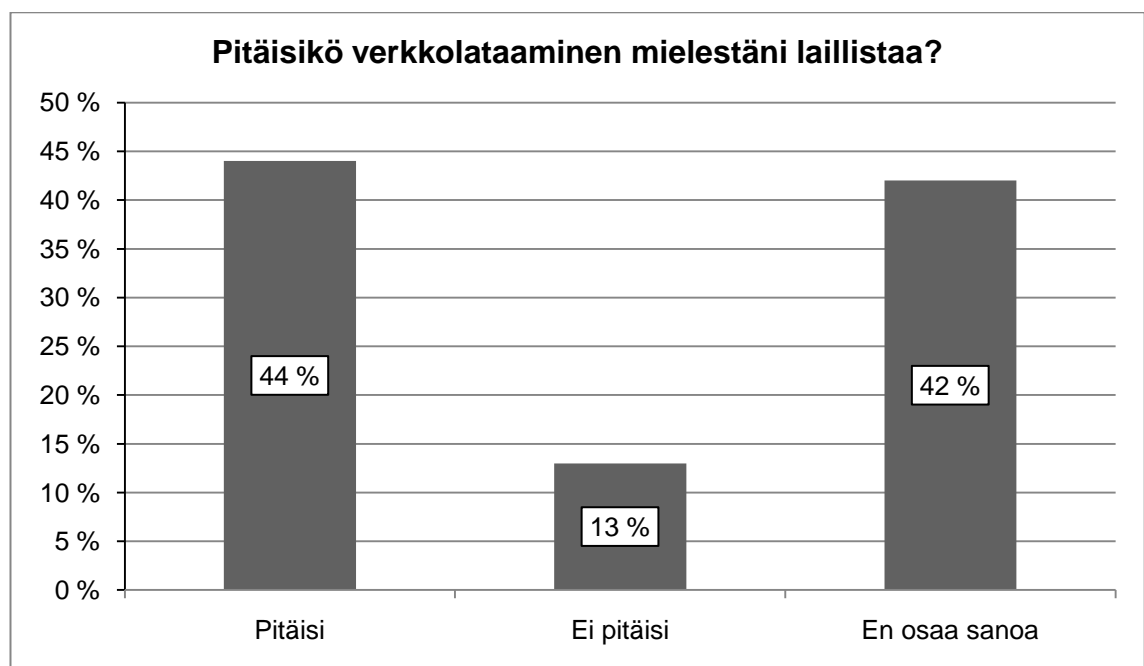
Kuva 15 Kokevatko vastaajat, että Internet-piratismi on varastamista? (n=99)

Selvitettäessä asenteita luvaton tiedostojenjakamista kohtaan opiskelijoilta kysyttiin, pitävätkö he Internet-piratismiin olevan varastamista samalla tavalla kuin esimerkiksi kaupasta tavaran vieminen (kuva 15). Valtaosa (84 %) niistä nuorista, jotka lataavat tiedostoja, oli sitä mieltä, ettei Internet-piratismi ole sama asia kuin varastaminen. Perusteluna mainittiin useasti, että Internet-piratismi ei tunnu varastamiselta, koska ladattaessa ei varasta mitään konkreettista tavaraa. Jotkut perustelivat asiaa myös sillä, että hyvän artistin löydettyään he käyvät ostamassa levyn omaksi, jolloin lataamisesta voi olla artistille hyötyäkin. Monet kertoivat, että Internet-piratismi ei yksinkertaisesti tunnu samalta kuin varastaminen, koska se on niin helppoa sekä yleistä ja sitä on harrastanut pie-

nestä pitäen. Yksi vastaaja jopa sanoi, että lataaminen tuntuu ”yhtä luonnolliselta kuin hengitys”.

Vastaajista 16 % kertoi kokevansa, että Internet-piratismi on varastamista samalla tavalla kuin kaupasta tavaran vieminen. Mielenkiintoista on, että nämä 16 % ilmoittavat myös itse lataavansa luvattomia tiedostoja vertaisverkoista. Perusteluna mainittiin, että Internet-piratismi vie artisteilta ja tuotantoyhtiöiltä tuloja. Jotkut mainitsivat perusteluissa, että vaikka Internet-piratismi on varastamista, se ei silti tunnu ihan yhtä pahalta asialta, koska se on niin yleistä ja helppoa.

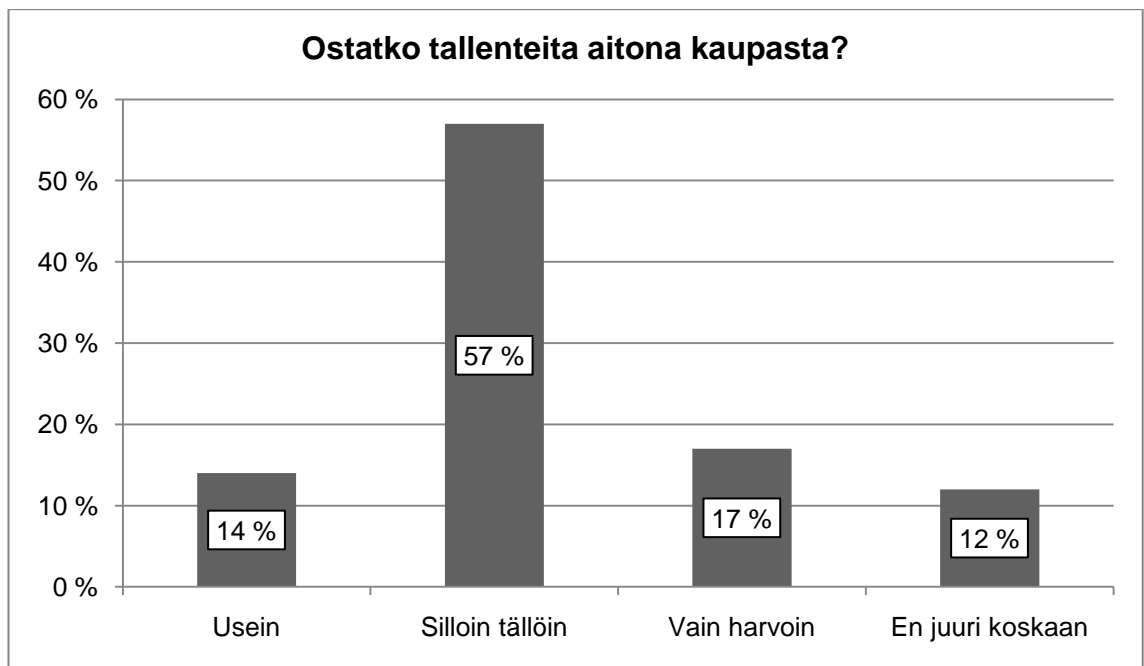
Kuva 16 Pitäisikö vastaajien mielestä verkkolataaminen laillistaa? (n=99)

Opiskelijoilta kysyttiin myös, pitäisikö heidän mielestään verkkolataaminen laillistaa (kuva 16). Lähes joka toinen vastaaja oli sitä mieltä, että lataaminen pitäisi laillistaa. Tätä perusteltiin sillä, että verkkolataaminen on niin yleistä, eikä sitä voi saada oikeastaan mitenkään estettyä. Vastaajista 13 % oli sitä mieltä, että verkkolataamista ei pitäisi laillistaa. Tätä perusteltiin yksimielisesti sillä, että jos lataaminen olisi laillista, artistit menettäisivät levymyynnistä saatavat tulot. Verkkolataamisen laillistamiseen ei osannut ottaa kantaa 42 % vastaajista. Jotkut heistä miettivät, että ehkä lataaminen voitaisiin laillistaa ja siihen voitaisiin liittää pieni maksu, jotta tekijänoikeuden haltijat eivät jäisi täysin ilman palkkioi-

ta. Yksi vastaaja ehdotti iTunes online-musiikkikaupan tyyppistä ratkaisua ongelmaan.

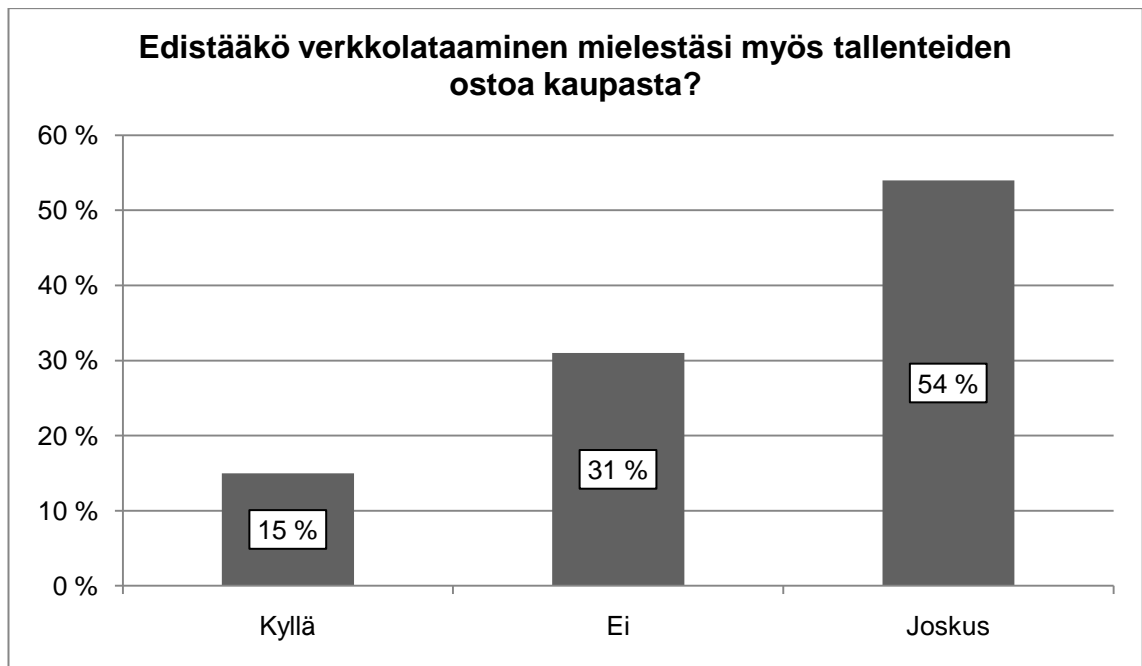
6.3.4 Verkkolataamisen vaikutus aitojen tallenteiden hankintaan

Kyselyn kahdella viimeisellä kysymyksellä haluttiin selvittää, onko tiedostojenkamisella vaikutusta aitojen tallenteiden, kuten cd-levyjen tai dvd-elokuvien hankintaan.

Kuva 17 Ostavatko vastaajat tallenteita aitona kaupasta? (n=99)

Kysyttäessä opiskelijoilta ostavatko he tallenteita aitona kaupasta, reilusti yli puolet (57 %) vastaajista ilmoitti ostavansa aitoja tallenteita silloin tällöin. Vastaajista 14 % kertoi ostavansa aitoja tallenteita usein. Noin joka kolmas ilmoitti, ettei osta aitoja tallenteita juuri koskaan tai ostaa niitä vain harvoin.

Kuva 18 Edistääkö verkkolataaminen vastaajien mielestä myös tallenteiden ostoa kaupasta? (n=99)

Opiskelijoilta kysyttiin mielipidettä siihen, edistääkö verkkolataaminen myös tallenteiden ostoa kaupasta. Tässä kysymyksessä pyydettiin lisäksi perusteluita. Vastaajista 15 % oli sitä mieltä, että lataaminen edistää myös aitojen tallenteiden ostoa kaupasta. Noin joka toinen vastaaja oli sitä mieltä, että verkkolataaminen edistää joskus aitojen tallenteiden ostoa.

Perusteluissa vastaajat kertoivat, että usein tutustuttuaan verkosta ladatun musiikin kautta hyviin artisteihin tai bändeihin, näiden aitoja cd-levyjä haluaa ostaa myös kotiin. Samaa sanottiin hyvistä elokuvista. Monet tuntuivat pitävän tärkeänä sitä, että elokuvaan tai musiikkiin pääsee tutustumaan ennen ostopäätöksen tekoa. Yksi vastaaja kertoi, ettei ikinä osta elokuvaa omaksi näkemättä sitä ensin. Noin joka kolmas vastaaja oli sitä mieltä, että verkkolataaminen ei edistä tallenteiden ostoa kaupasta ollenkaan. Perusteluissa monet ihmettelivät, että miksi maksaisivat aidosta, kun verkosta saa ilmaiseksi lähes samaa laatua olevia tuotteita.

6.4 Tutkimustulosten analysointi

Tutkimustulosten perusteella luvattomien tiedostojen lataaminen Internetin vertaisverkosta on hyvin yleistä lappeenrantalaisten opiskelijoiden keskuudessa. Varsinkin pojat harrastavat lataamista paljon. Kaikista vastanneista pojista 98 % on joskus ladannut luvattomasti tiedostoja Internetin vertaisverkosta. Vastanneista pojista siis vain yksi ei ole ladannut. Tytöistä 85 % on ladannut joskus ja 15 % ei ole ladannut. Myös siinä, kuinka usein lataamista harrastetaan, on eroja sukupuolten välillä. Kaikista vastanneista pojista 55 % lataa viikoittain tai useammin, kun taas kaikista vastanneista tytöistä vain 25 % lataa viikoittain tai useammin. Vastaavasti pojilla vaikuttaisi olevan myös hallussaan jonkin verran enemmän luvattomasti ladattuja tiedostoja kuin tytöillä.

Tarkasteltaessa Internetistä ladattavaa materiaalia huomataan, että verkosta ladataan etenkin musiikkia, mutta myös elokuvia ja tv-sarjoja ladataan paljon. Tästä voidaan päätellä, että suurin osa vertaisverkosta ladattavasta materiaalista on tekijänoikeuden alaisia teoksia. Iso osa tytöistä lataa pelkästään musiikkia tai musiikkia ja elokuvia. Pojat lataavat musiikin ja elokuvien lisäksi paljon myös tietokoneohjelmia ja pelejä.

Tutkimustulosten perusteella tiedostojen jakaminen ei ole yhtä yleistä kuin lataaminen. Vastaajista noin puolet sanoi, ettei jaa omia tiedostojaan ollenkaan verkossa. Merkille pantavaa on, että tiedostojen jakaminen on vertaisverkkohjelmien elinehto, ja siksi monet ohjelmat on suunniteltu niin, että perusasetuksilla omia tiedostoja jaetaan automaattisesti. Esimerkiksi BitTorrent asiakasohjelmilla (joita kertoi käyttävänsä 68 % vastaajista), ladattaessa kukin lataaja jakaa automaattisesti niitä tiedostoja, joita he ovat itse äskettäin ladanneet tai ovat parhaillaan lataamassa. Tämä seikka huomioonottaen on ristiriitaista, että puolet vastaajista ilmoittaa, ettei jaa omia tiedostojaan ollenkaan.

Kysymys saattaa olla yksinkertaisesti siitä, ettei vertaisverkko-ohjelmaa käyttävä tiedä jakavansa tiedostoja, koska ohjelma tekee sen automaattisesti. Kaikki ohjelmat eivät kuitenkaan jaa tiedostoja automaattisesti. DC++ ohjelman käyttäjä määrittää manuaalisesti ne tiedostot, joita hän haluaa jakaa. DC++ ohjelman

käyttämille ”hubeille” usein kuitenkin vaaditaan jokin määrä jaettavia tiedostoja. Niitäkin ohjelmia on, missä ei ole pakko jakaa ollenkaan. Näistä esimerkkinä LimeWire, joka ei jaa ilman lupaa mitään tiedostoja. Tutkimuksen mukaan 11 % vastaajista, joista suurin osa oli tyttöjä, kertoi, ettei osaa sanoa jakaako omia tiedostojaan eteenpäin. Tämä saattaa johtua heikosta tietoteknisestä osaamisesta, jonka johdosta vertaisverkko-ohjelmistojen käyttäjät saattavat vahingossa jakaa yksityistä materiaalia vertaisverkoissa ja rikkoa tietämättään tekijänoikeuslain jakamista koskevia määräyksiä.

Yleisesti opiskelijat näyttäisivät olevan hyvin tietoisia verkkolataamisen ja -jakamisen laittomuudesta. Sen sijaan siitä, millaisia rangaistuksia lataamisesta voi saada, on huomattavasti epäselvempää. Syynä tähän voi olla se, että tiedostojenlataaminen ja -jakaminen on nuorten keskuudessa niin yleistä, että kiinnijäämisriskin ajatellaan olevan hyvin pieni.

Tutkimuksen perusteella opiskelijat eivät pidä Internet-piratismia varastamisena samalla tavalla kuin esimerkiksi kaupasta tavarankuljetusta. Tätä perusteltiin sillä, että kun kaupasta vie tavarankuljetusta, sieltä konkreettisesti poistuu jokin tuote. Verkossa ladattu musiikkikappale on sen sijaan ”aineeton” kopio, joka ei varsinaisesti poistu mistään. Nuoret tuntuivat hakevan oikeutusta lataamiselle myös sillä, että joskus tutustuttuaan verkosta ladatun materiaalin kautta hyviin artisteihin tai elokuvaan he saattavat käydä ostamassa cd:n tai elokuvan myös omakseen.

6.5 Tutkimustulosten vertailu

Vertailtaessa lappeenrantalaisille opiskelijoille tekemääni tutkimusta LYHTY:n ja Optulan vastaavanlaisiin tutkimuksiin, tuli esille sekä yhteneviä että eriäviäkin kohtia. LYHTY:n teettämään tekijänoikeusbarometriin verrattuna sain tutkimuksessani melko korkeita arvoja. Tekijänoikeusbarometrin mukaan 34 % vastanneista 15–24-vuotiaista nuorista oli tai heidän joku heidän perheenjäsenensä oli ladannut verkosta luvattomasti tiedostoja vuoden sisällä.

Sen sijaan Optulan tutkimuksen tulokset olivat yhtenevämpiä omien tulosteni kanssa, vaikkakin myös niihin verrattuna saamani arvot olivat melko korkeita. Optulan tutkimuksen perusteella 74 % yhdeksäsluokkalaisista nuorista on joskus ladannut verkosta luvattomia tiedostoja. Lappeenrantalaisille opiskelijoille tekemän tutkimukseni mukaan vastaava luku oli 91 %. Optulan mukaan vuoden sisällä ladanneista yhdeksäsluokkalaisista 29 % harrastaa lataamista päivittäin tai lähes päivittäin, lappeenrantalaisista sen sijaan vain 12 %. Tämä ero saattaa johtua siitä, että omassa tutkimuksessani käsittelin kaikkia joskus luvottomasti tiedostoja ladanneita vastaajia, kun taas Optulan tutkimuksessa vastaava prosenttiluku oli niistä nuorista, jotka olivat ladanneet tiedostoja viimeisen vuoden sisällä.

Lappeenrantaisten opiskelijoiden keskuudessa myös tiedostojen jakaminen vaikuttaa olevan yleisempää kuin LYHTY:n teettämän tutkimuksen mukaan yleisesti suomalaisten nuorten keskuudessa. Kun LYHTY:n mukaan 8 % vastanneista 15–24-vuotiaista nuorista on, tai joku heidän perheessään on joskus jakanut piraattitiedostoja, niin lappeenrantalaisista opiskelijoista sen on tehnyt 42 %. Tämä luku on vielä suurempi, jos mukaan lasketaan ne, jotka eivät osanneet sanoa jakavatko tiedostojaan verkossa vai ei. Tekijänoikeuslainsäädännöstä lappeenrantalaiset tuntuivat olevan tietoisempia kuin tekijänoikeusbarometrin perusteella yleensä suomalaiset nuoret. Tekijänoikeusbarometrin mukaan 91 % vastanneista 15–24-vuotiaista nuorista tietää lataamisen laittomaksi, kun taas lappeenrantalaisista opiskelijoista sen tietää laittomaksi jopa 98 %.

Tutkimuksen vertailun tulos on mielenkiintoinen. Lappeenrantalaiset opiskelijat ovat hyvin aktiivisia ennen muuta lataamaan, mutta myös jakamaan luvottomasti tiedostoja Internetin vertaisverkoissa. He ovat myös hyvin perillä tekijänoikeuslain säännöksistä ja jokseenkin myös rangaistuksista. Lappeenrantaisten opiskelijoiden aktiivisuus Internet-piratismiin saattaa johtua nimenomaan otannan ikäjakaumasta sekä koulutustaustasta.

7 POHDINTA

Tämän opinnäytetyön tekeminen oli kokonaisuudessaan hyvin mielenkiintoista aiheen ajankohtaisuuden, runsaan mediahuomion sekä lainsäädännöllisten seikkojen vuoksi. Tietoyhteiskuntaan kasvaneet tämän päivän nuoret ovat tottuneet tietokoneiden ja teknologian kehityksen mukanaan tuomioon etuihin, kuten ilmaiseen musiikkiin. Tietokoneet ovat kodin viihdekeskuksia, joista saa helposti ja nopeasti siirrettyä musiikkia mp3-soittimelle tai puhelimeen. Jos illalla haluaa katsoa elokuvan, sen saa ladattua Internetistä alle tunnissa ja katsominenkin onnistuu TV:n ruudulta yhden johdon avulla. Nuoret ovat tottuneet siihen, että Internetin kautta pystyy tutustumaan viihdetarjontaan, minkä jälkeen mieleisiä tuotteita voi mahdollisesti hankkia omaksi myös kaupasta. Luvattomien tiedostojen lataamisen ja jakamisen laittomuus on tiedossa, mutta koska ilmiö on niin yleinen ja kiinnijäämisriski pieni, lain säännöksistä ei välitetä.

Internet-piratismien ympärillä on käyty kiivasta keskustelua niin mediassa ja Internetin keskustelupalstoilla kuin perheiden kahvipöydissäkin. Ruotsissa käyty niin sanottu The Pirate Bay -oikeudenkäynti puhutti ihmisiä ympäri maailmaa. Toiset pitävät tuomiota varoittavana esimerkkinä siitä, mitä tiedostojenkäkelusta seuraa, kun taas toisissa tuomio herätti vahvan halun puolustaa omaa vastakkaisista näkemystään asiasta. Ei varmaankaan ollut sattumaa, että Ruotsin pirattipuolueen jäsenmäärä kaksinkertaistui muutamassa päivässä The Pirate Bay -tuomion jälkeen (Suomen kuvalehti 2009). Eurovaaleissa 2009 puolue sai 7,1 % äänimäärällään ensimmäistä kertaa edustajan europarlamenttiin (Yle 2009).

Tekijänoikeuslaki sääntelee teosten kopiointia ja levittämistä Internetissä. Aiemmin yksityinen kopiointi, joka ei tapahtunut ansiotarkoituksessa, oli sallittua. Internetin yleistyttyä törmättiin kuitenkin siihen, että verkosta on erittäin helppoa ja nopeaa kopioida lähes mitä tahansa. Tämän ja muiden kehittyneen teknologian mukanaan tuomien ongelmien takia tekijänoikeuslakia uudistettiin vuonna 2005. Nykyään kotikopiointi on sallittua vain, mikäli kopioitava teos on hankittu laillisesta lähteestä. Myös kaikenlainen teosten jakaminen on kiellettyä, vaikka se ei tapahtuisikaan ansiotarkoituksessa.

Suomen verkkojakelua koskevissa oikeustapauksissa, joita tosin ei löydy kuin muutamia, näytetään teon vakavuutta pohdittaessa keskittyvän pitkälti siihen, onko tiedostojenkajelu tapahtunut ansiotarkoituksessa vai ei. Tämä määrittää sen, onko kyseessä tekijänoikeusrikos vai -rikkomus. Mielenkiintoiseksi tämän asian tekee se, että joissain vertaisverkko-ohjelmissa tiedostojen lataamisen edellytyksenä on tiedostojenkajelu. Henkilö siis jakaa tiedostoja muille voidakseen ladata tiedostoja itselleen. Tämä voidaan käsittää kaupankäyntinä, vaikka varsinaisesti rahallista hyötyä tästä ei jakajalle olekaan. Kuitenkaan oikeustapauksen perusteella tekoa ei voida pitää ansiotarkoituksessa tapahtuneena tekijänoikeusrikkomuksena, vaikka jakaja saakin tästä vastineeksi itselleen tiedostoja.

Vertaisverkkopiratismista aiemmin tehtyjen tutkimusten sekä oman tutkimukseni perusteella tiedostojenkajelu on todellakin hyvin yleistä nuorten keskuudessa. Opinnäytetyöni jälkeen on mielenkiintoista jäädä seuraamaan, minkälaisia ratkaisuja asiaan löydetään. Tekijänoikeuksia tuskin voidaan poistaa, mutta eivät ne aivan helposti sellaisenaan tunnu istuvan verkkoympäristöön. Ratkaisu saattaa löytyä valvonnan lisäämisestä, lainuudistuksista tai online-musiikkikauppojen kaltaisista vaihtoehtoisista ratkaisuista. Musiikkiteollisuus tulee todennäköisesti joka tapauksessa pienenemään ja levymyynti väheneämään, mutta se miten asia todellisuudessa ratkaistaan, jää nähtäväksi.

LÄHTEET

Aaltonen, M. 2009. Nuoret vertaisverkoissa.

<http://www.optula.om.fi/uploads/iu019.pdf> (luettu 9.1.2010)

Afterdawn. P2P.

<http://fin.afterdawn.com/sanasto/selitys.cfm/p2p> (luettu 14.12.2009)

Dc++. Dc++ internetsivut.

<http://dcplusplus.sourceforge.net/features/> (luettu 10.2.2010)

Download 2010a. P2P-ohjelmat: LimeWire.

http://www.download.fi/verkko/p2p_ohjelmat/limewire_basic.cfm (luettu 10.2.2010)

Download 2010b. P2P-ohjelmat: DC++.

http://www.download.fi/verkko/p2p_ohjelmat/dcplusplus.cfm (luettu 10.2.2010)

eMule. eMule Internet sivut.

<http://www.emule-project.net/home/perl/general.cgi?l=37> (luettu 10.2.2010)

Finlex. HO:2007:1756.

[http://www.finlex.fi/fi/oikeus/ho/2007/helho20071756?search\[type\]=pika&search\[pika\]=tekij%C3%A4noik](http://www.finlex.fi/fi/oikeus/ho/2007/helho20071756?search[type]=pika&search[pika]=tekij%C3%A4noik) (luettu 14.11.2009)

Gramex.

<http://www.gramex.fi/?mid=128> (luettu 27.11.2009)

Haarmann, P-L. 2005. Tekijänoikeus ja lähioikeudet. Helsinki: Talentum.

Haarman, P-L. 2006. Immateriaalioikeus. Helsinki: Talentum.

Haarman, P-L. & Mansala, M-L. 2007. Immateriaalioikeuden perusteet. Helsinki: Talentum.

How to sink pirates. 2009. The Economist 11, 14-15.

Helsingin yliopisto. Vertaisverkko-ohjelmistojen käyttö yliopistossa.

<http://www.helsinki.fi/atk/tietoturva/ohjeet/vertaisverkot.html> (luettu 12.1.2010)

IFPI. Piratismiin eri muodot.

www.ifpi.fi/info/piratismi/piratismiin%20eri%20muodot (luettu 10.11.2009)

IPR University Center. HO:1995:5651.

http://www.iprinfo.com/page.php?page_id=78&action=showDetails&cat_id=6&id=176&type=1 (luettu 27.1.2010)

IPR University Center. HO:2007:3850.

http://www.iprinfo.com/page.php?page_id=78&action=showDetails&cat_id=6&id=576&type=3 (luettu 25.1.2010)

Karkimo, A. 2009. Pirate Bay tuomari sittenkin kelpo.
[http://www.tietokone.fi/uutiset/2009/pirate bay tuomari sittenkin kelpo](http://www.tietokone.fi/uutiset/2009/pirate_bay_tuomari_sittenkin_kelpo) (luettu 29.1.2010)

Kerkelä, L. 2008. Luvaton verkkolataaminen nuorten yleisin rikos.
<http://www.hs.fi/kotimaa/artikkeli/Luvaton+verkkolataaminen+yleisin+nuorten+rikos/1135241009881> (luettu 17.1.2010)

Kopiosto.
http://www.kopiosto.fi/kopiosto/tietoa_kopiostosta/kopiosto_lyhyesti/fi_FI/kopiosto_lyhyesti/ (luettu 27.11.2009)

Kopiraitti. Tekijän taloudelliset oikeudet.
http://www.kopiraitti.fi/tekijanoikeuksien_abc/fi_FI/taloudelliset_oikeudet/ (luettu 11.1.2009)

Korpela, J. 2008. Tekijänoikeus: vastauksia usein esitettyihin kysymyksiin.
<http://www.cs.tut.fi/~jkorpela/tekoik/4.1.html> (luettu 27.1.2010)

Kotilainen, S. 2008. Legendaarinen Napster -musiikkipalvelu myytiin
http://www.tietokone.fi/uutiset/2008/legendaarinen_napster_musiikkipalvelu_myytiin (luettu 20.2.2010)

Kotilainen, S. 2009 a. Pirate Bay taisto siirtyy hovioikeuteen marraskuussa.
[http://www.tietokone.fi/uutiset/2009/pirate bay taisto siirtyy hovioikeuteen marraskuussa](http://www.tietokone.fi/uutiset/2009/pirate_bay_taisto_siirtyy_hovioikeuteen_marraskuussa) (luettu 28.1.2010)

Kotilainen, S. 2009 b. Pirate Bay valitti tuomiosta – kielsi rahankeräykset.
[http://www.tietokone.fi/uutiset/2009/pirate bay valitti tuomiosta kielsi rahankeräykset](http://www.tietokone.fi/uutiset/2009/pirate_bay_valitti_tuomiosta_kielsi_rahankeraykset) (luettu 28.1.2010)

Kotilainen, S. 2009 c. Pirate Bay Sammui – Ruotsi esti nettiliikenteen.
[http://www.tietokone.fi/uutiset/2009/pirate bay sammui ruotsi esti nettiliikenteen](http://www.tietokone.fi/uutiset/2009/pirate_bay_sammui_ruotsi_esti_nettiliikenteen) (luettu 29.1.2010)

Kuvasto 2009a. Kuvasto > toiminta-ajatus.
<http://www.kuvastory.fi/index.php?cat=4&lang=fi> (luettu 27.11.2009)

Kuvasto 2009b. Tekijänoikeus > kuvaoikeus.
<http://www.kuvasto.fi/index.php?cat=3&lang=fi> (luettu 3.12.2009)

LimeWire. LimeWire Internet-sivut.
<http://www.limewire.com/about/> (luettu 5.2.2010) onko käytetty missään???

LYHTY 2009a. Historia: kilpajuoksua teknisen kehityksen kanssa.
<http://www.kulttuuri.net/tekijanoikeus/tekijanoikeustietoa/historia> (luettu 22.11.2009)

LYHTY 2009b. Mitä tekijänoikeuslain uudistus muutti.

http://www.kulttuuri.net/tekijanoikeus/tekijanoikeustietoa/historia/mita_2005_laki_muutti

www.antipiracy.fi/ajankohtaista/ID=120 (luettu 23.11.2009)

LYHTY 2009c. Tekijänoikeusbarometri 2009: Piratismiä koko kuva 2009.

http://www.kulttuuri.net/gallupit/2009_piratismi_koko_kuva (luettu 11.11.2009)

mtv3. 2009a. Nettimaailma jännittää tänään Pirate Bay -tuomiota.

<http://www.mtv3.fi/uutiset/mediait.shtml/arkistot/mediait/2009/04/859970> (luettu 27.1.2010)

mtv3. 2009b. Syyttäjä vaatii Pirate Bay -nelikolle vankeutta.

<http://www.mtv3.fi/uutiset/mediait.shtml/arkistot/mediait/2009/03/829026> (luettu 27.1.2010)

mtv3. 2009c. Pirate Baystä neljälle vankeustuomio.

<http://www.mtv3.fi/uutiset/mediait.shtml/arkistot/mediait/2009/04/860424> (luettu 28.1.2010)

mtv3. 2009d. Hovioikeus: Pirate Bayn oikeudenkäyntiä ei uusita.

<http://www.mtv3.fi/uutiset/mediait.shtml/arkistot/mediait/2009/06/905284> (luettu 28.1.2010)

Nieminen, H. 2008. Tekijänoikeudet verkkoyhteiskunnassa.

<http://blogs.helsinki.fi/hanniemi/files/2008/11/luento-7.pdf> (luettu 12.12.2009)

Opetusministeriö 2010a. Tekijänoikeusjärjestöt.

http://www.minedu.fi/OPM/Tekijaenoikeus/oikeuksien_hallinnointi_ja_hankinta/tekijaenoikeusjaerjestoet/index.html (luettu 9.1.2010)

Opetusministeriö 2010b. Tekijänoikeuden perusteita.

www.minedu.fi/OPM/Tekijaenoikeus/tekijaenoikeuden_perusteita/?lang=fi (luettu 11.1.2010)

Opetusministeriö 2010c. EU-yhteistyö tekijänoikeusasioissa ja yhteisölaainsäädäntö.

<http://www.minedu.fi/OPM/Tekijaenoikeus/eu-yhteistyoe/?lang=fi> (luettu 11.1.2010)

Opetusministeriö 2010d. Kansainvälinen tekijänoikeus ja sopimukset

http://www.minedu.fi/OPM/Tekijaenoikeus/kansainvaelinen_tekijaenoikeus_ja_sopimukset/?lang=fi (luettu 11.1.2010)

Piraattiliitto.

<http://www.piraattiliitto.org/faq> (luettu 28.11.2009)

Piraattipuolue 2009a. Puolueohjelma.

<http://www.piraattipuolue.fi/puolue/puolueohjelma> (28.11.2009)

Piraattipuolue 2009b. Puolue.

<http://www.piraattipuolue.fi/puolue> (luettu 28.11.2009)

Piraattinuoret

<http://www.piraattinuoret.fi/yhdistys/tietoa/> (luettu 28.11.2009)

Piraattitehdas. Nettipiratismi syö taiteilijan tuloja.

<http://www.piraattitehdas.fi/?mid=94> (luettu 11.11.2009)

Räihä, K. 2007. Poliisi ratsasi Direct Connect käyttäjiä.

http://fin.afterdawn.com/uutiset/artikkeli.cfm/2007/06/04/poliisi_ratsasi_direct_connect_kayttajia (luettu 14.11.2009)

Sanasto. Mikä on sanasto.

http://www.sanasto.fi/mika_on_sanasto.asp (luettu 27.11.2009)

Satakunnan Ammattikorkeakoulu.

<http://www.samk.fi/download/e255e478d06fd8a994605d65c9db038c05fdd4ae.png> (luettu 28.1.2010)

Suojanen, K. & Savolainen, H. & Vanhanen, P. Opi Oikeutta 1. Helsinki: 2008.

Suomen kuvalehti. 2009. Ruotsin piraattipuolue kahmii jäseniä ja pyrkii eu-parlamenttiin.

<http://suomenkuvalehti.fi/jutut/ulkomaat/ruotsin-piraattipuolue-kahmii-jasenia-ja-pyrkii-eu-parlamenttiin> (luettu 23.2.2010)

Sydell, L. 2009. Napster: The file-sharing service that started it all?

<http://www.npr.org/templates/story/story.php?storyId=121690908> (luettu 20.2.2010)

Teosto 2009a. Mikä Teosto on.

http://www.teosto.fi/fi/mika_teosto_on.html (luettu 27.11.2009)

Teosto 2009b. Toimintakenttä.

<http://www.teosto.fi/fi/toimintakentta.html> (luettu 27.11.2009)

Tekijänoikeuslaki 7.8.1961/404

The Pirate Bay. The Pirate Bay Internet sivut.

<http://thepiratebay.org/about> (luettu 2.12.2009)

Tietokone. LimeWire

<http://www.tietokone.fi/softa/windows/limewire> (luettu 4.2.2010)

TTVK. 2005. Mikä muuttuu mikä pysyy ennallaan kuluttajan elämässä 2005.

<http://www.antipiracy.fi/ajankohtaista/?id=120> (luettu 4.1.2010)

TTVK 2010a. Tekijänoikeuden rajoitukset.

<http://www.antipiracy.fi/tekijanoikeus/tekijanoikeudenrajoitukset/> (luettu 4.1.2010)

TTVK 2010b. Lähioikeudet.

<http://www.antipiracy.fi/tekijanoikeus/lahioikeudet/> (luettu 5.1.2010)

TTVK 2010c. Tekijänoikeuden sisältö.

<http://www.antipiracy.fi/tekijanoikeus/tekijanoikeudensisalto/> (luettu 28.1.2010)

TTVK. 2010d. Piratismi.

www.antipiracy.fi/piratismi/piratismi (luettu 20.1.2010)

TTVK 2010e. Tallennepiratismi.

www.antipiracy.fi/piratismi/tallennepiratismi (luettu 20.1.2010)

TTVK 2010f. Internet-piratismi.

<http://www.antipiracy.fi/piratismi/internetpiratismi> (luettu 21.1.2010)

TTVK 2010g. Toiminta.

<http://www.antipiracy.fi/ttvk/toiminta/> (luettu 21.1.2010)

Tuotos.

<http://www.tuotos.fi/index.php?id=178> (luettu 27.11.2009)

Vilanka, O. 2009. The Pirate Bay – rikos vai teos? IPRinfo 3, 6-9.

http://www.iprinfo.com/page.php?page_id=36&action=articleDetails&a_id=677&id=44 (luettu 29.1.2010)

Wikipedia 2010a. Vertaisverkko.

<http://fi.wikipedia.org/wiki/Vertaisverkko> (luettu 5.2.2010)

Wikipedia 2010b. BitTorrent

<http://fi.wikipedia.org/wiki/BitTorrent> (luettu 5.2.2010)

Yle. 2009. Ruotsin piraattipuolue pääsi europarlamenttiin.

http://yle.fi/uutiset/eurovaalit/2009/06/ruotsin_piraattipuolue_paasi_europarlamenttiin_786295.html (luettu 23.2.2010)

KYSELY INTERNETIN VERTAISVERKKOJEN KÄYTÖSTÄ

Ikä

Sukupuoli   Nainen   Mies

Opiskeletko   Ammattiopistossa   AMK:ssa

Oletko koskaan ladannut Internetistä tai Internetin vertaisverkosta luvattomasti tiedostoja (musiikkia, elokuvia, pelejä, ohjelmistoja jne.)?

Kyllä   Ei

Jos olet niin kuinka usein?

Päivittäin tai lähes joka päivä

Viikoittain

Kuukausittain

Muutamia kertoja vuodessa

Erittäin harvoin

Mitä lataat verkosta?

Musiikkia

Elokuvia tai tv-sarjoja

Tietokoneohjelmia

Pelejä

Jotain muuta, mitä?

Paljonko sinulla on hallussasi luvattomasti ladattuja tiedostoja?

- Ei yhtään
- 1-20
- 20-100
- 100-500
- 500-1000
- yli 1000

Mitä vertaisverkko-ohjelmaa yleensä käytät tiedostojen lataamiseen?

- BitTorrent asiakasohjelma
(esim µTorrent, Azureus, BitComet)
- DC++
- eMule
- Limewire
- Joku muu, mikä?

Jaatko verkossa omia tiedostojasi muille?

- Usein
- Silloin tällöin
- En ollenkaan
- En osaa sanoa

Oletko tietoinen verkkolataamisen laittomuudesta?

- Olen
- En ole

Koetko, että internet-piratismi on varastamista samalla tavalla kuin esim. kaupasta tavaran vieminen?

Kyllä Ei

Perustelut:

Tiedätkö millaisia rangaistuksia lataamisesta voi saada?

Kyllä

Ei

Hatarasti

Pitäisikö verkkolataaminen mielestäsi laillistaa?

Pitäisi

Ei pitäisi

En osaa sanoa

Perustelut:

Ostatko tallenteita (musiikkia, elokuvia, yms.) aitona kaupasta?

Usein Silloin tällöin

Vain harvoin En juuri koskaan

Edistääkö verkkolataaminen mielestäsi myös tallenteiden ostoa kaupasta?

Kyllä

Ei

Joskus

Perustelut: